

KEELEHOIAKUTE UURING

Küsitlus 15–74aastaste elanike seas

Pärnu mnt 102, 11312 Tallinn
Tel 5852 9700
post@turu-uuringute.ee
www.turu-uuringute.eu

Turu-uuringute AS
Jaauar/veebuar 2017

Turu-uuringute AS

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
METOODIKA.....	4
1 Valim ja vastajate valik.....	4
2 Küsitlus.....	4
3 Andmetöötlus, aruanne.....	5
UURINGU TULEMUSED	6
4 Vastajate struktuur.....	6
5 Keelehoiakud ja eesti keele kasutamine	8
5.1 Eesti keele eelistamine	8
5.2 Võõrkeeleõpe ja teadlikkus.....	15
5.3 Eesti keele korrektse kasutuse tähtsustamine.....	20
5.4 Muud teemad	24
6 Keele funktsioonid	30
KOKKUVÕTE.....	37
SUMMARY	39
РЕЗЮМЕ	41
LISA 1 UURINGU ANKEET	44

SISSEJUHATUS

Aruanne on koostatud Turu-uuringute ASi 17–31. jaanuaril 2017 tehtud uuringu põhjal. Uuringu tellis Haridus- ja Teadusministeerium ning see toimus igakuise Omnibuss-uuringu raames. Osaliselt sarnane uuring tehti ka aastal 2010¹, seekord lisati uusi küsimusi ja muudeti mõnevõrra sõnastust.

Uuringu eesmärk oli välja selgitada elanike arvamus järgmistel teemadel:

- eesti keele eelistamine,
- võõrkeeleeõpe ja teadlikkus,
- korrektse keelekasutuse tähtsustamine,
- eesti keele väärtustamine.

Lisaks vaadeldi korduvate küsimuste puhul uuringutulemuste muutumist võrreldes eelmise uuringuga.

Uuringus osales 1022 vastajat.

Aruanne annab ülevaate uuringu tulemustest nii teksti kui ka jooniste kujul. Aruandele on lisatud uuringu ankeet ja tabelmaterjal taustandmete lõikes.

¹ „Eesti keel väärtushinnangute valguses“, TNS EMOR 2010
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/40679/Keel_eestik.pdf?sequence=1&isAllowed=y

METOODIKA

1 Valim ja vastajate valik

Uuring viidi läbi Omnibuss-uuringu raames. Omnibuss-uuringu üldine sihtrühm on Eesti elanikud vanuses 15 või enam aastat ja uuringu raames küsitletakse 1000 vastajat. Valim on esinduslik mitmeastmeline juhuvalim. Valimi mudel on koostatud Eesti Statistikaameti rahvastikustatistika andmebaasi alusel, küsitletute struktuur vastab elanikkonna struktuurile ja küsitlustulemused on laiendatavad kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale. Koguvalimi tulemuste puhul on maksimaalne lubatud statistiline viga 95%-lisel tõenäosusnivool $\pm 3,1\%$, valimi alagruppide puhul võib see olla suurem. Käesoleva uuringu sihtrühm on elanikud vanuses 15–74 aastat.

2 Küsitlus

Küsitlus toimus 17–31. jaanuaril 2017.

Küsitluse viisid vastajate kodudes silmast silma läbi vastava ettevalmistuse saanud ja töösoleva küsitluse osas instrueeritud lepingulised küsitlejad. Küsitleti tahvelarvutisse programmeeritud struktureeritud ankeedi alusel. Küsitleti eesti või vene keeles, olenevalt vastaja eelistusest.

Küsitlus toimus 100 küsitluspunktis, mis olid jaotatud üle Eesti vastavalt administratiivsele jaotusele, asulatüüpidele ja elanikkonnatihedusele. Igas valimipunktis tehti 10 intervjuud. Lõplikuks vastanute arvuks kujunes 1022, kuna küsitlus toimus üheaegselt paljudes küsitluspunktides ja valimi täitudes viidi lõpuni ka parajasti pooleli olnud intervjuud.

Leibkondade valimisel lähtuti valimipunktis juhuslikult valitud, küsitlejale ette antud stardiaadressist, millest edasi valis küsitleja maju ja kortereid kindla intervalliga.

Valituks osutunud leibkonnas lähtuti vastaja valikul nn noorema mehe reeglist, st et paluti vastama kõige noorem kodus viibiv mees või meeste puudumisel noorim naine. Selline valikuprintsiip andis valimisse sattumiseks eelise raskemini tabatavatele soo- ja vanusegruppidele, mis tagas valimi suurema esinduslikkuse.

Ühest leibkonnast küsitleti vaid üht isikut. Keeldumise korral ei valitud samast leibkonnast teist vastajat, vaid jätkati liikumist ettenähtud sammuga.

3 Andmetöötlus, aruanne

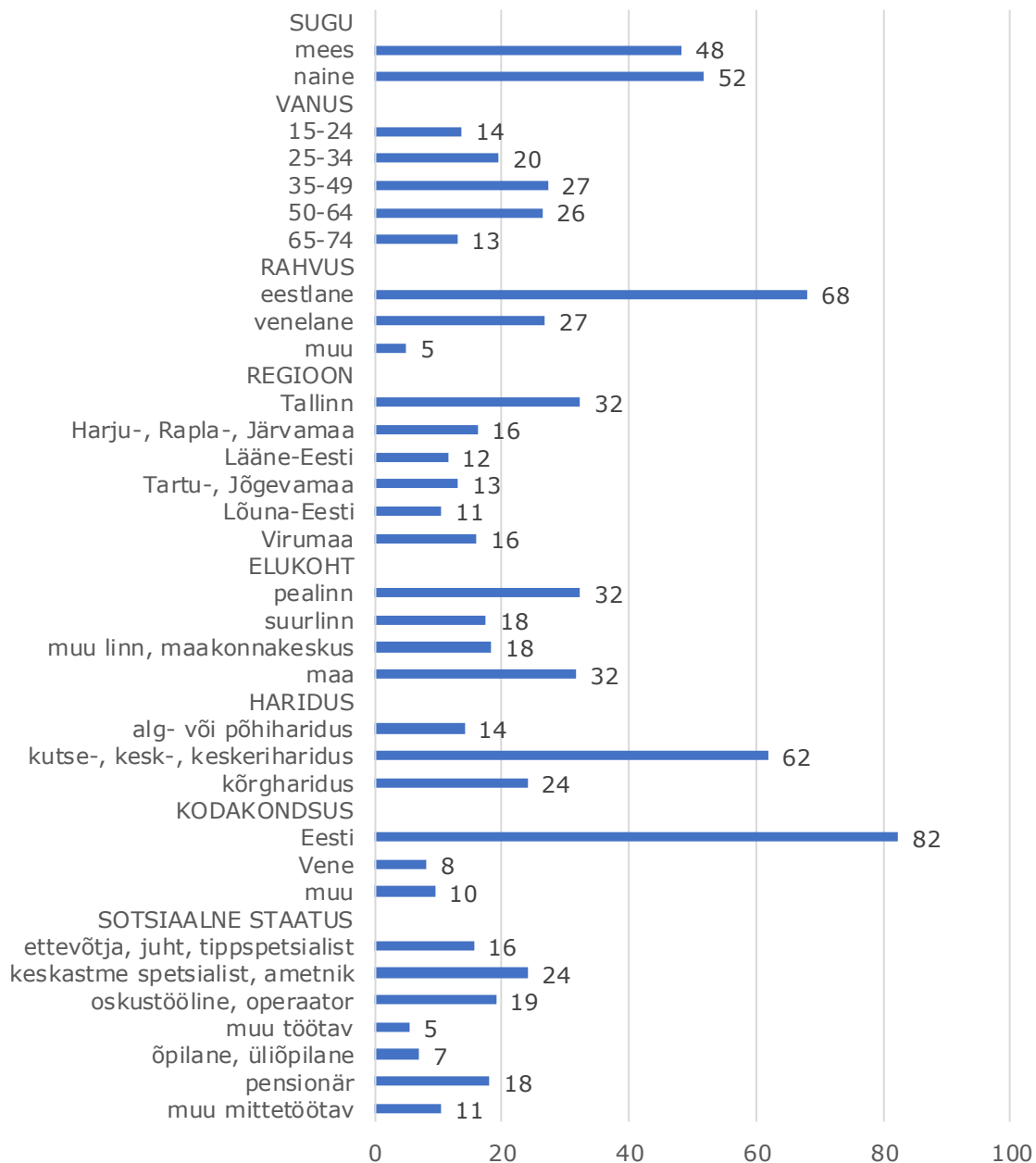
Uuringuandmete töötlemiseks kasutati andmetöötlusprogrammi SPSS. Andmeanalüüsi käigus kaaluti andmed enne töötlemist ristlõikes sugu/vanus/rahvus/piirkond. Toodud gruppide sees eraldi kaalumist ei tehtud ja seal võib esineda kõrvalekaldeid valimimudelist.

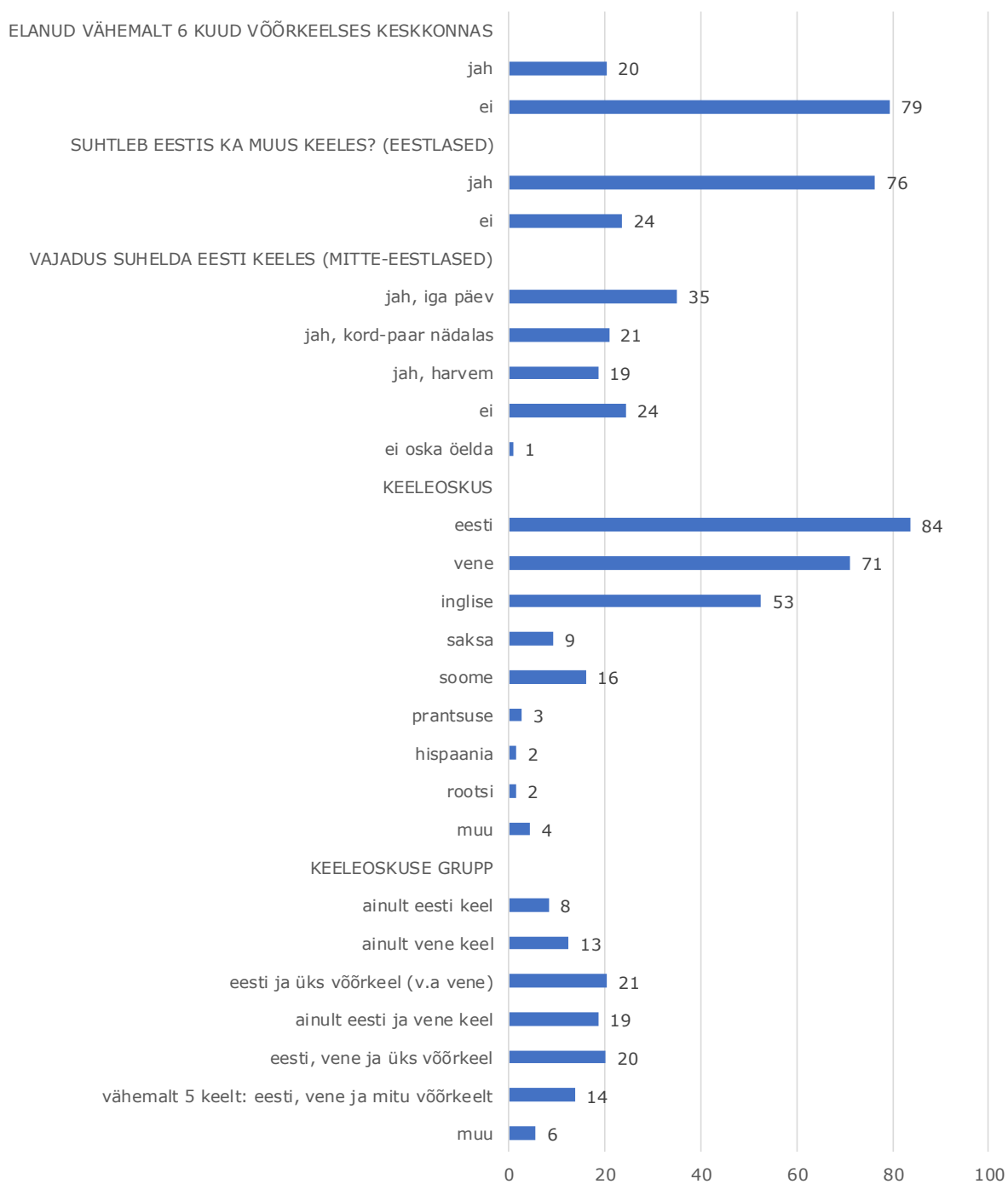
Aruanne sisaldab tulemuste ülevaadet teksti, jooniste ja tabelitena. Aruandele on lisatud ankeet ja tabelmaterjal taustandmete lõigetes. Aruande tekstis tuuakse välja üldtulemusest oluliselt erinevad tulemused taustagruppides. Kui mõnes grupis (nt naised/mehed) statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenud, siis seda gruppi analüüsis eraldi ei käsitleta.

UURINGU TULEMUSED

4 Vastajate struktuur

Joonis 1A. Vastajate struktuur, $n = 1022$, %

Joonis 1B. Vastajate struktuur, $n = 1022$, %

5 Keelehoiakud ja eesti keele kasutamine

Uuringu põhiosa puudutas elanike hoiakuid eesti keele ja võõrkeelte suhtes ning eesti keele kasutamist. Küsimused käsitlesid eesti keele eelistamist, keele korrektse kasutuse tähtsustamist ja võõrkeeleõppega seonduvat. Vastajatele esitati erinevaid väiteid ning paluti hinnangut skaalal 1–10, kus 10 tähendab täielikku nõustumist.

Joonistel on lisaks üldtulemusele välja toodud vastuste jagunemine rahvuse ja haridustaseme lõikes. Lisaks on igas peatükis esitatud tabelitena tulemused vastaja keeleoskuse², võõrkeelses keelekeskkonnas elamise kogemuse ja reaalse keelekasutuse lõikes juhul, kui neis ilmnes erinevusi üldtulemustest.

Aruande tekstis käsitletakse joonistel ja tabelites kujutatud tulemusi ning ka muid taustatunnuseid. Toome välja üldtulemusest statistiliselt oluliselt erinevad tulemused taustatunnuste lõikes. Juhul, kui mõnes grupis (nt naised/mehed) statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenud, siis seda gruppi analüüsis eraldi ei käsitleta.

5.1 Eesti keele eelistamine

Selles peatükis vaatleme järgmisi väiteid:

- Eestis peab asjaajamiskeeleks olema ainult eesti keel;
- ma leian, et erinevaid tehnikaseadmeid (nagu arvuti, telefon, kodumasinad) peab olema võimalik kasutada eesti keeles;
- võimalusel kasutan erinevaid tehnikaseadmeid eesti keeles;
- kui võimalik, suhtlen alati eesti keeles;
- ametlik suhtlus Eestis (õigusaktid, avalik teave ja ametnike suhtlemine inimestega) on selges eesti keeles ja hästi arusaadav;
- eelistan sageli eesti keelele teisi keeli (meedias, igapäevases suhtluses).

Uuringu tulemusena selgus, et eesti keele väärtustamine on kõrgel tasemel – seda näitavad hinnangud: 7–10 palli olid ülekaalus pea kõigi küsimuste korral (joonis 2).

Eesti keelt eelistab suhtlemisel alati 74% elanikest, 65% peab tähtsaks, et seadmeid oleks võimalik kasutada eesti keeles, ja 62% väidab, et kasutab neid võimalusel eesti keeles.

Ühtlasi arvab 63% elanikest, et Eestis peab asjaajamiskeeleks olema ainult eesti keel. Ametliku suhtluse hindab selges eesti keeles olevaks 65% elanikest.

Sellest teemaplokist saame **eelmise uuringu tulemustega võrrelda** ainult väidet, mis puudutab ootusi seadmete eestikeelsele kasutamisele. Elanike arvamus ei ole aastate jooksul muutunud – eelmisel korral kujunes keskmiseks tulemuseks 7,48 ja seekord 7,5.

² Vastajate keeleoskuse liigituse aluseks on küsimus: millistes loetelus olevates keeltes suudate tarbida meediat.... (vt. LISA 1. Ankeet, küsimus 6)

Tulemused rahvuste lõikes

Oodatult ilmneseid uuringu tulemustes suured erinevused lähtuvalt vastaja rahvusest. Võrdleme siin eestlaste ja venelaste arvamusi, joonistel on siin ja edaspidi välja toodud ka vastajagrupp „muu rahvus“ (joonised 3A–3C).

Eesti keelt eelistab suhtluses alati, kui see on võimalik, 93% eestlastest ja 30% venelastest. Seadmete eestikeelset kasutamisevõimalust peab oluliseks 80% eestlastest ja 31% venelastest. Ametliku suhtluse selguse ja arusaadavusega on rahul samuti peamiselt eestlased – 83% vs. 21% venelastest. Eesti keelele eelistab sageli teisi keeli 62% venelastest, aga ka 25% eestlastest. Selle põhjuseks võib olla küllalt hea võõrkeelteoskus, mistõttu osale eestlastest pole probleem jälgida uudiseid välismeedias või kasutada töölalases ja igapäevases suhtluses võõrkeeli.

Samuti selgus, et 82% eestlastest on seisukohal, et asjaajamiskeeleks peab Eestis olema ainult eesti keel, venelastest nõustub selle väitega ainult 20%.

Eestis elavate muude rahvuste esindajad väärtustavad eesti keelt venelastega võrreldes sagedamini.

Erineva haridustasemega vastajate tulemused

Mõningaid erinevusi uuringu üldtulemusest ilmnese ka lähtuvalt vastaja haridustasemest. Kõrgharidusega vastajad suhtlevad teistest veidi sagedamini (77%, üldine keskmine 74%) igal võimalusel eesti keeles ning pooldavad asjaajamiskeelena sagedamini ainult eesti keelt (69%, üldine keskmine 65%).

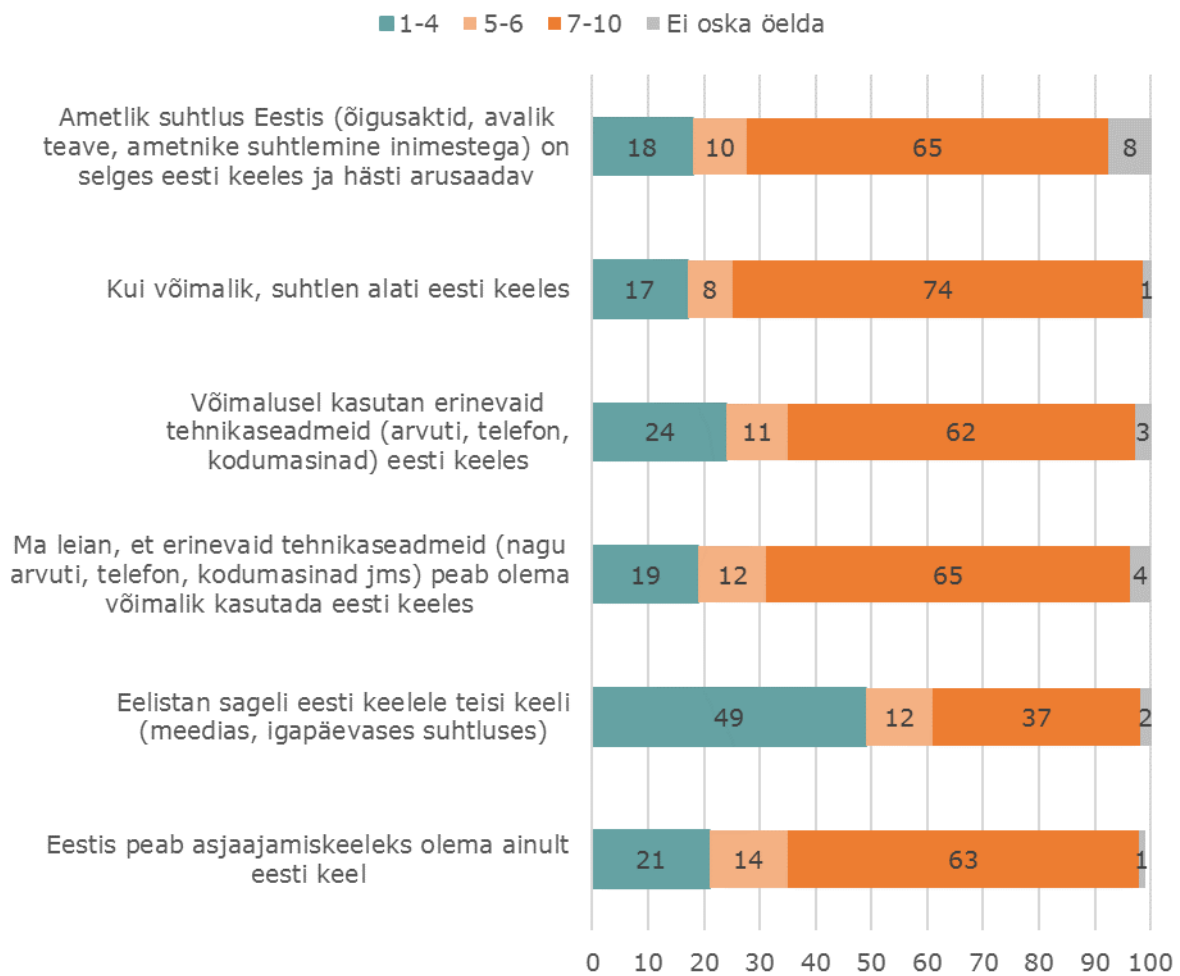
Erisused muudes taustagruppides

Noorima vanuserühma esindajad (15–24aastased) eelistavad teistest sagedamini meedia ja igapäevasuhtluse puhul teisi keeli kasutada.

Eesti keele eelistamine suhtluses on kõige sagedasem Lõuna-Eestis ja kõige vähesem Virumaal. Samuti paistab silma, et eesti keelt eelistavad suhtluses harvem vastajad, kellel on võõrkeelses keskkonnas elamise kogemus (tabel 1), ja keskmisest sagedamini maal elavad inimesed.

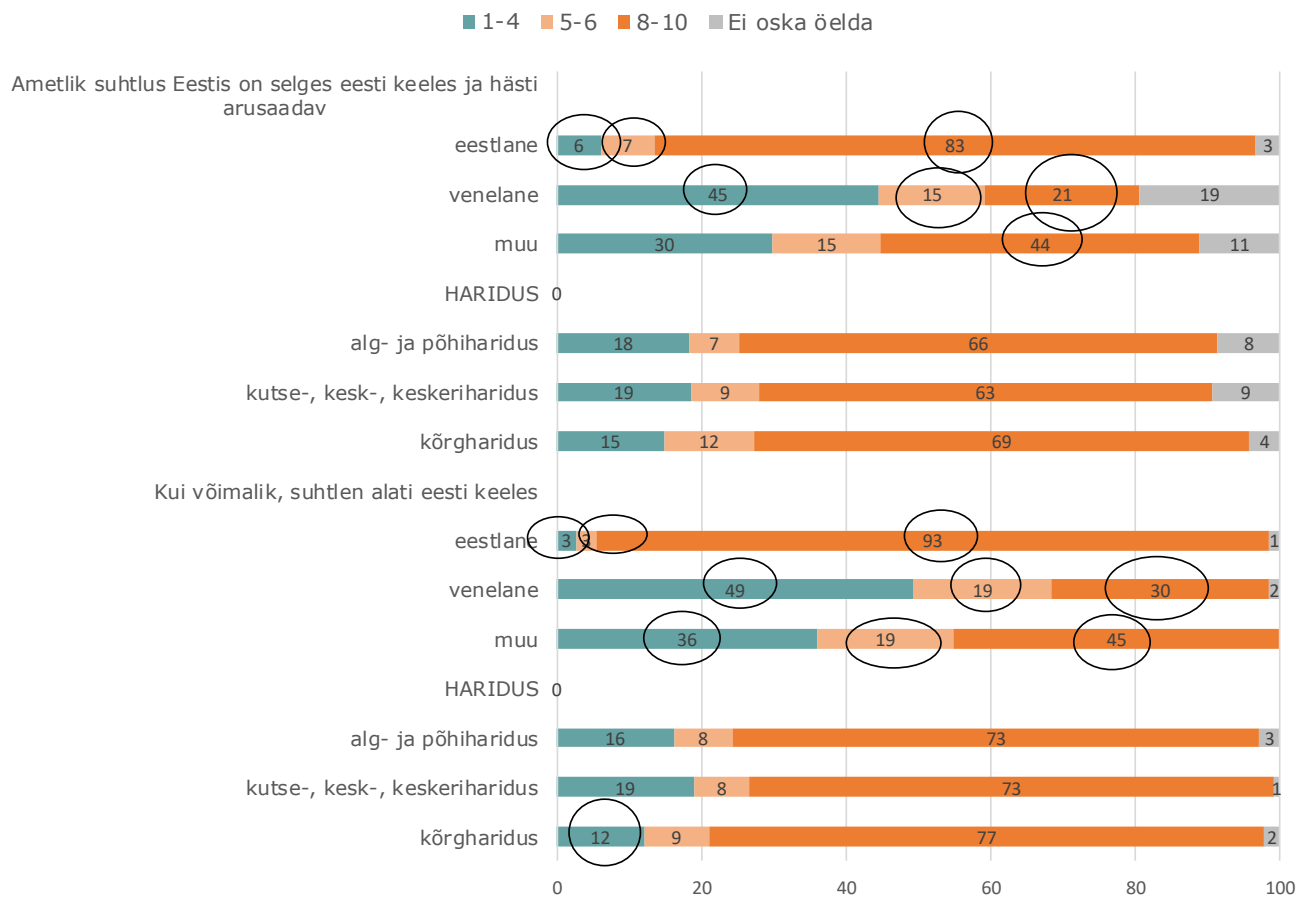
Mitte-eestlased, kel on vaja eesti keelt igapäevaselt kasutada, eelistavad ja väärtustavad seda märksa sagedamini kui need, kes kasutavad eesti keelt harvem või üldse mitte (tabel 1). Eestlaste puhul sõltub eesti keele eelistamine ja väärtustamine ka sellest, kas inimene kasutab Eestis viibides muid keeli peale eesti keele: eesti keelt väärtustavad rohkem need, kes muid keeli ei kasuta.

Lähtuvalt vastaja keelteoskusest ilmnese, et kõige sagedamini eelistavad eesti keelt kasutada vastajad, kes muid keeli ei oska, ning kõige harvem elanikud, kes oskavad ainult vene keelt. Samuti eelistavad eesti keelt keskmisest sagedamini kasutada kõige parema keelteoskusega elanikud – need, kes oskavad vähemalt viit keelt.

Joonis 2. Eesti keele eelistamine, $n = 1022$, %

Joonis 3A. Eesti keele eelistamine rahvuse ja haridustaseme lõikes, $n = 1022$, %

Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

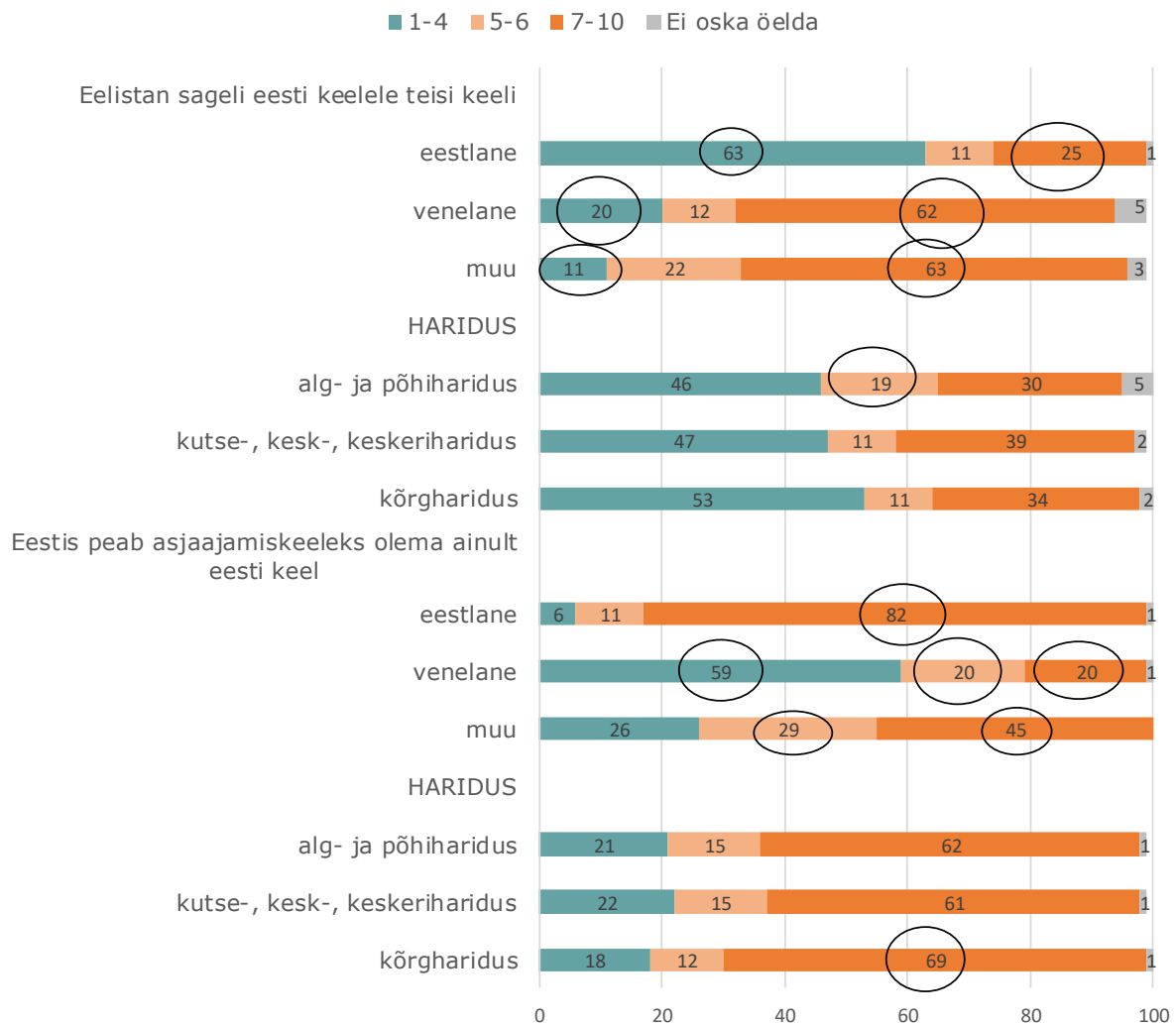

Joonis 3B. Eesti keele eelistamine rahvuse ja haridustaseme lõikes, $n = 1022$, %

Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

Joonis 3C. Eesti keele eelistamine rahvuse ja haridustaseme lõikes, $n = 1022$, %
 Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

Tabel 1. Eesti keele eelistamine lähtuvalt keeleoskusest ja keele kasutamisest, $n = 1022$, %.

Sinine värv märgib keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgemat ja punane madalamat tulemust 95%-sel usaldusnivool.

	6. Millistes loetelus olevatest keeltest suudate tarbida meediat?						3. Kas Te olete viimase 10 aasta jooksul vähemalt 6 kuud elanud võõrkeelses keskkonnas?		4. Kas Te suhtlete Eestis ka eesti keelest erinevas keeles? (eestlased)		5. Kas Teil on vaja suhelda eesti keeles? Kui jah, siis kui tihti? (mitte-eestlased)			
Hinnang 1-10 (1=ei ole üldse nõus...10=täiesti nõus)	Ainult eesti keel	Ainult vene keel	Eesti ja üks võõrkeel (v.a vene)	Ainult eesti ja vene keel	Eesti, vene ja üks võõrkeel	Eesti, vene ja mitu võõrkeelt	Jah	Ei	Jah	Ei	Jah, iga päev	Jah, kord-paar nädalas	Jah, harvem	Ei
n=	86	129	210	191	207	142	209	811	530	165	115	68	61	80
Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute väitega:														
A. Eestis peab asjaajamiskeeleks olema ainult eesti keel														
1-4	4	64	6	19	21	10	27	20	7	3	31	57	68	71
5-6	3	18	13	11	20	15	20	13	12	9	23	27	17	18
7-10	90	16	80	68	59	74	53	66	81	86	45	15	15	8
EOÖ	2	2	0	1	0	1	0	1	1	2	1	0	0	2
E. Eelistan sageli eesti keelele teisi keeli (meedias, igapäevases suhtluses)														
1-4	82	21	53	48	52	53	35	52	61	68	21	24	16	15
5-6	2	8	19	9	12	18	15	11	11	11	28	7	8	5
7-10	12	63	27	41	35	29	48	34	27	18	50	63	75	73
EOÖ	4	7	0	2	1	1	1	3	1	3	2	7	1	7
F. Ma leian, et erinevaid tehnikaseadmeid (nagu arvuti, telefon, kodumasinad jms) peab olema võimalik kasutada eesti keeles														
1-4	3	46	15	13	17	15	24	18	12	6	24	43	45	47
5-6	2	14	15	9	17	8	19	10	8	9	22	25	16	17
7-10	91	30	69	71	65	75	53	68	79	82	47	28	27	25
EOÖ	4	10	1	6	2	2	4	4	1	3	7	4	11	11
G. Võimalusel kasutan erinevaid tehnikaseadmeid (arvuti, telefon, kodumasinad) eesti keeles														
1-4	3	67	17	15	19	17	31	22	12	4	33	53	64	73
5-6	2	12	11	9	14	12	16	10	8	10	21	25	15	7
7-10	91	14	71	70	65	71	50	65	79	83	40	18	16	12
EOÖ	4	7	1	6	2	0	3	3	1	3	5	4	5	7
H. Ametlik suhtlus Eestis (õigusaktid, avalik teave, ametnike suhtlemine inimestega) on selges eesti keeles ja hästi arusaadav														
1-4	5	50	4	18	20	8	25	16	7	2	26	46	47	59
5-6	6	6	9	13	10	10	11	9	8	6	21	15	16	5
7-10	85	19	83	60	63	82	56	67	82	87	47	14	15	12
EOÖ	4	24	3	10	6	0	7	8	3	4	7	26	21	23
J. Kui võimalik, suhtlen alati eesti keeles														
1-4	4	69	1	8	16	5	22	16	3	2	14	44	60	88
5-6	2	11	4	12	10	5	10	7	3	1	25	25	23	4
7-10	91	20	95	78	72	90	65	76	93	94	60	29	18	8
EOÖ	3	1	1	2	2	1	2	1	1	3	1	1	0	0

5.2 Võõrkeeleeõpe ja teadlikkus

Sellesse peatükki on koondatud väited, mida hinnati eelmistega sarnaselt ning mis puudutavad kahte teemat - võõrkeeleeõpet ja võõrkeelsete sõnade eestikeelseid vasteid:

- lapsed peaksid juba lasteaias hakkama võõrkeeli (saksa, inglise või prantsuse keelt) õppima;
- Eesti elanikud peavad õppima ka teisi võõrkeeli peale inglise keele;
- võõrkeelsetele sõnadele tuleb luua eestikeelsed vasted, et Eestis oleks kõigest võimalik kirjutada ja rääkida eesti keeles.

Kuigi eesti keelt eelistatakse ja väärtustatakse kõrgelt, on ka suhtumine võõrkeeleeõppesse väga hea. Nii leiab 75% vastanuist, et Eesti elanikud peavad õppima ka muid keeli lisaks inglise keelele (joonis 4). Pooled vastanutest (51%) tahavad säilitada puhta eesti keele leides, et võõrkeelsetele sõnadele tuleb välja mõelda eestikeelsed vasted.

Vastakaid hinnanguid pälvis väide, et lapsed peaksid juba lasteaias hakkama võõrkeeli (saksa, inglise või prantsuse keelt) õppima. See idee pälvis statistiliselt võrdselt pooldajaid ja vastaseid – vastavalt 42% ja 40%. Seega võib öelda, et selles küsimuses ühtne seisukoht puudub.

Eri rahvusest vastajate tulemused

Võõrkeeleeõppesse suhtuvad hästi nii eestlased kui ka mitte-eestlased. Nii ollakse üsna ühel nõul, et elanikud peavad õppima ka muid võõrkeeli lisaks inglise keelele, suuri erinevusi vastustes siin ei ilmnenud (joonis 5).

Võõrkeelsetele sõnadele eestikeelsete vastete loomist peab oluliseks pea kolmandik (30%) vene rahvusest vastanutest. Eestlaste seas oli vastav näitaja oodatult oluliselt kõrgem – 60%.

Võõrkeelte õppimise algust juba lasteaias pooldavad mitte-eestlased eestlastest märksa sagedamini – 57% venelastest ja 60% muude rahvuste esindajatest vs. 34% eestlastest. Üheks põhjuseks võivad siin olla mitte-eestlaste positiivsed kogemused eesti keele varase õppimisega.

Erineva haridustasemega vastajate tulemused

Kõrgharidusega vastajad peavad põhiharidusega inimestega võrreldes olulisemaks lisaks inglise keelele ka muude võõrkeelte õpet. Seevastu laste võõrkeeleeõppe alustamist juba lasteaias pooldavad põhiharidusega inimesed kõrgharitusest märksa sagedamini (joonis 5).

Võõrkeelsete sõnade eestikeelsete vastete osas vastused haridustasemest ei sõltu.

Erinevused muudes taustagruppides

Kõige vanema vanuserühma esindajatel on keeleõppe suhtes kõige positiivsemad hoiakud, samuti peavad nad teistest olulisemaks võõrsõnadele eestikeelsete vastete loomist. Kõige noorem vanuserühm pooldab neid ideid keskmisest mõnevõrra vähem. Üks võimalik põhjus võib siin olla see, et noored väärtustavad muudest rühmadest enam just inglise keelt. Teiseks põhjuseks võib olla asjaolu, et noorte jaoks pole keeleteema tervikuna nii oluline – nende keeleteadlikkus on madalam.

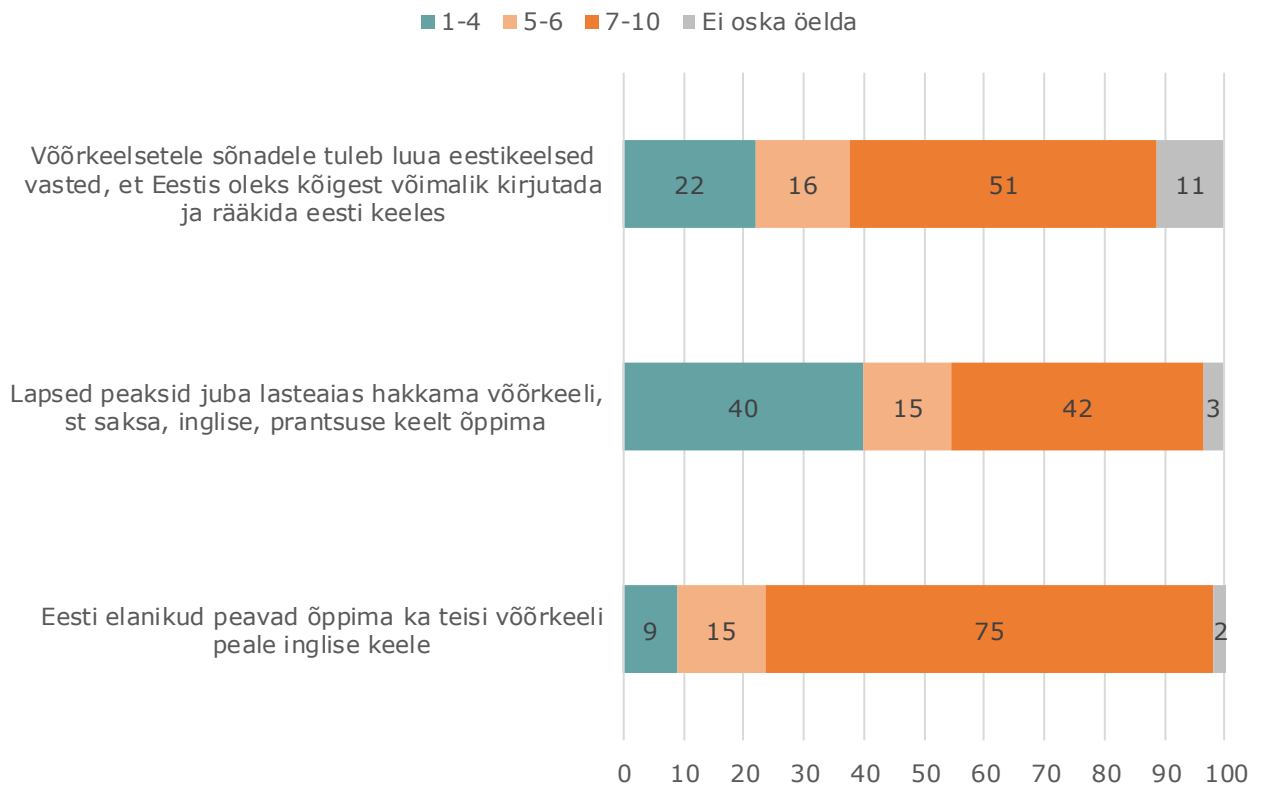
Võõrkeelses keskkonnas elanud inimesed pooldavad keskmisest sagedamini keeleõppega alustamist juba lasteaias (49%) (tabel 2).

Eestlased, kes suhtlevad Eestis ainult eesti keeles, pooldavad keskmisest vähem nii elanike võõrkeeleõpet kui ka võõrkeeleõppe algust lasteaias. Need eestlased, kes suhtlevad ka muudes keeltes peale eesti keele, pooldavad sagedamini võõrsõnadele eesti vastete loomist (tabel 2).

Mitte-eestlased, kel on vaja iga päev eesti keeles suhelda, pooldavad keskmisest sagedamini võõrkeeleõppe alustamist lasteaias.

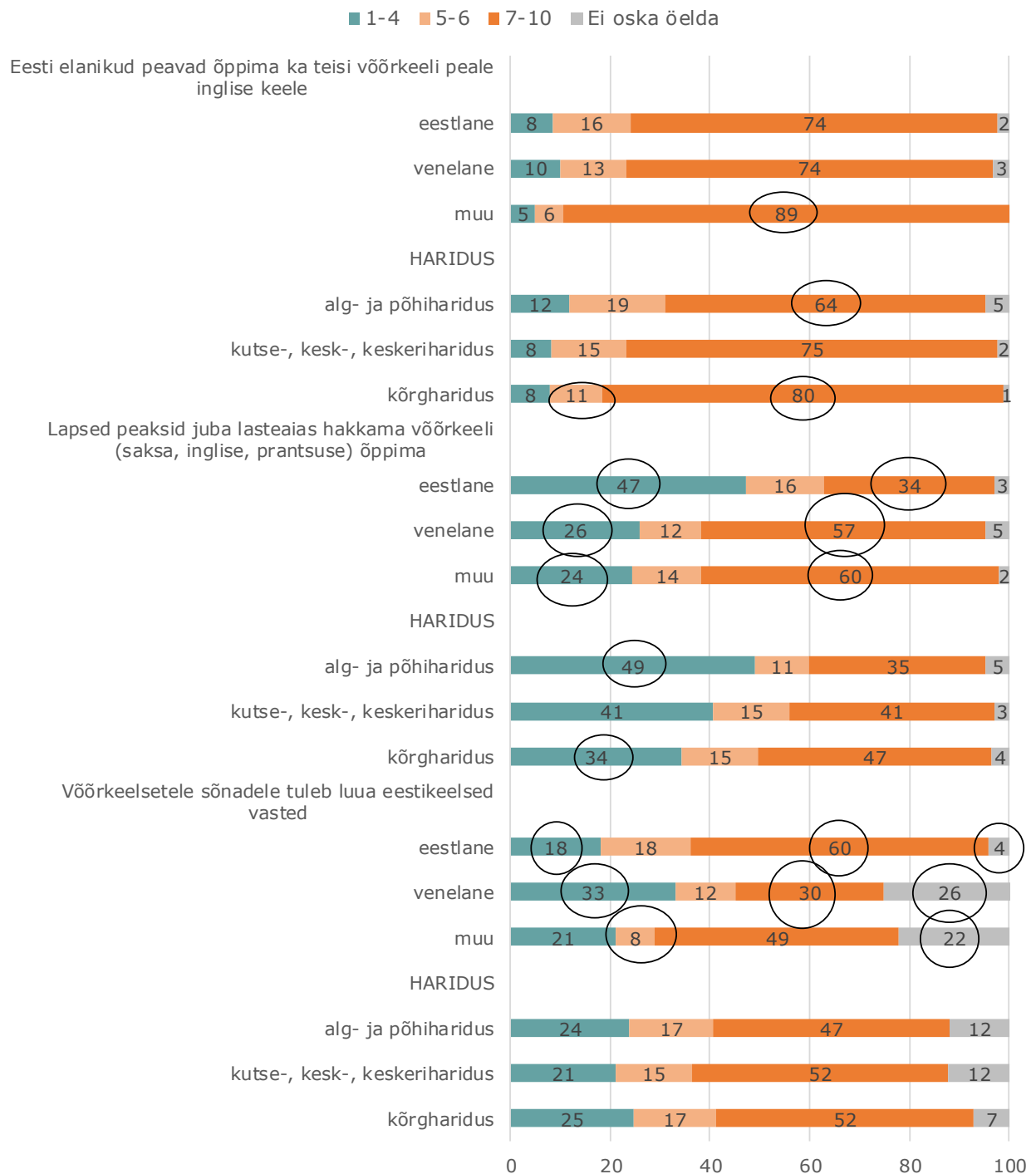
Lähtuvalt vastaja keeleoskusest, näeme selles teemaplokis järgmisi erisusi:

- võõrkeelte õppimist pooldavad kõige sagedamini vastajad, kes juba oskavad päris mitmeid võõrkeeli. Samuti pooldavad nad keskmisest enam võõrkeelsetele sõnadele eesti vastete loomist;
- võõrkeeleõppe algust lasteaias pooldavad kõige sagedamini ainult vene keelt oskavad vastajad;
- ainult eesti keelt valdavad elanikud väärtustavad muudest gruppidest enam võõrsõnadele eestikeelsete vastete loomist, kuid keskmisest veidi vähem muude võõrkeelte õppimise vajalikkust.

Joonis 4. Võõrkeeleõpe ja teadlikkus, $n = 1022$, %

Joonis 5. Võõrkeeleõpe ja teadlikkus rahvuse ja haridustaseme lõikes, $n = 1022$, %

Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

Tabel 2. Võõrkeeleõpe ja teadlikkus lähtuvalt keeleoskusest ja keele kasutamisest, n = 1022, %

Sinine värv märgib keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgemat ja punane madalamat tulemust 95%-sel usaldusnivool.

	6. Millistes loetelus olevatest keeltest suudate tarbida meediat?						3. Kas Te olete viimase 10 aasta jooksul vähemalt 6 kuud elanud võõrkeelses keskkonnas?		4. Kas Te suhtlete Eestis ka eesti keelest erinevas keeles? (eestlased)		5. Kas Teil on vaja suhelda eesti keeles? Kui jah, siis kui tihti? (mitte-eestlased)			
Hinnang 1-10 (1=ei ole üldse nõus...10=täiesti nõus)	Ainult eesti keel	Ainult vene keel	Eesti ja üks võõrkeel (v.a vene)	Ainult eesti ja vene keel	Eesti, vene ja üks võõrkeel	Eesti, vene ja mitu võõrkeelt	Jah	Ei	Jah	Ei	Jah, iga päev	Jah, kord-paar nädalas	Jah, harvem	Ei
n=	86	129	210	191	207	142	209	811	530	165	115	68	61	80
Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute väitega:														
K.Eesti elanikud peavad õppima ka teisi võõrkeeli peale inglise keele														
1-4	10	9	9	10	9	6	8	9	8	9	8	11	8	11
5-6	21	18	16	16	12	10	14	15	14	23	12	11	8	15
7-10	61	70	73	70	79	84	75	74	77	65	78	75	79	73
EOÖ	8	3	1	4	1	1	3	2	2	4	3	3	5	1
L. Lapsed peaksid juba lasteaias hakkama võõrkeeli, st saksa, inglise, prantsuse keelt õppima														
1-4	41	30	56	34	40	35	36	41	46	51	21	37	26	21
5-6	13	12	14	18	13	18	12	16	15	17	14	11	10	15
7-10	38	54	27	41	46	45	49	40	36	28	62	47	59	59
EOÖ	8	4	2	7	1	2	3	3	2	5	4	4	5	5
M. Võõrkeelsetele sõnadele tuleb luua eestikeelsed vasted, et Eestis oleks kõigest võimalik kirjutada ja rääkida eesti keeles														
1-4	15	32	20	19	23	17	27	21	18	20	20	36	45	31
5-6	9	10	22	14	17	16	11	17	17	22	16	6	5	13
7-10	68	25	53	56	53	62	50	51	62	52	47	30	21	25
EOÖ	8	32	4	11	7	5	11	11	4	5	16	28	28	32

5.3 Eesti keele korrektse kasutuse tähtsustamine

Sellesse peatükki on koondatud järgmised väited:

- ma märkan valet või halba eesti keele kasutust igapäevases suhtluses, meedias, poliitikas, internetis vms kohtades;
- ma olen valmis panustama oma aega ja energiat selleks, et eesti keel, milles suhtlen, oleks korrektne ja hea;
- (mitte-eestlaste puhul): ma eelistan sageli eesti keelele teisi keeli (meedias, igapäevases suhtluses).

Eesti keele ebakorrektset kasutamist märkab enda sõnul iga päev 41% vastanutest. Inimesi, kes on valmis panustama oma aega ja energiat selleks, et eesti keel oleks korrektne ja hea, on 44% (joonis 6).

Eelmise uuringuga võrreldes on ebakorrektse keelekasutuse märkamine veidi vähenenud (keskmine tulemus oli varem 6,2, nüüd aga 5,75 palli). Samal ajal on suurenenud elanike valmidus korrektse keelekasutusse panustada – varem 5,1 ja nüüd 6,06 palli.

Tulemused lähtuvalt rahvusest ning haridustasemest

Oodatult on ka nende teemade puhul näha suuri erinevusi lähtuvalt vastaja rahvusest. Valet ja halba keelekasutust märkab Eestis 53% eestlastest ja 11% venelastest. Oma aega ja energiat on korrektse keelekasutusse valmis panustama 50% eestlastest ja 29% venelastest (joonis 7).

Siinkohal võib veel kord välja tuua asjaolu, et 62% venelastest eelistab eesti keele asemel sageli teisi keeli kasutada (joonis 3C).

Mõningaid erinevusi üldtulemusest ilmnes ka lähtuvalt vastaja haridustasemest: kõrgharitud märkavad halba keelekasutust kekkimisest sagedamini (52%, keskmine tulemus 41%) ja soovivad ka keskmisest sagedamini keele korrektsusesse panustada (56%, keskmine 44%).

Erisused muudes taustrühmades

Eesti keele korrektsuse parandamisse on naised valmis panustama meestest enam. Ebakorrektset keelekasutust märkavad muude piirkondade elanikega võrreldes sagedamini Tartu- ja Jõgevamaa elanikud, keelekasutuse parandamisse on keskmisest sagedamini valmis panustama Harju-, Rapla- ja Järvamaa ning taas Tartu- ja Jõgevamaa elanikud.

Kõrgema haridustasemega on loogilises seoses, et keelekasutuse ebakorrektsust märkavad sagedamini pigem kõrgema ametipositsiooniga inimesed – ettevõtjad, juhid ja

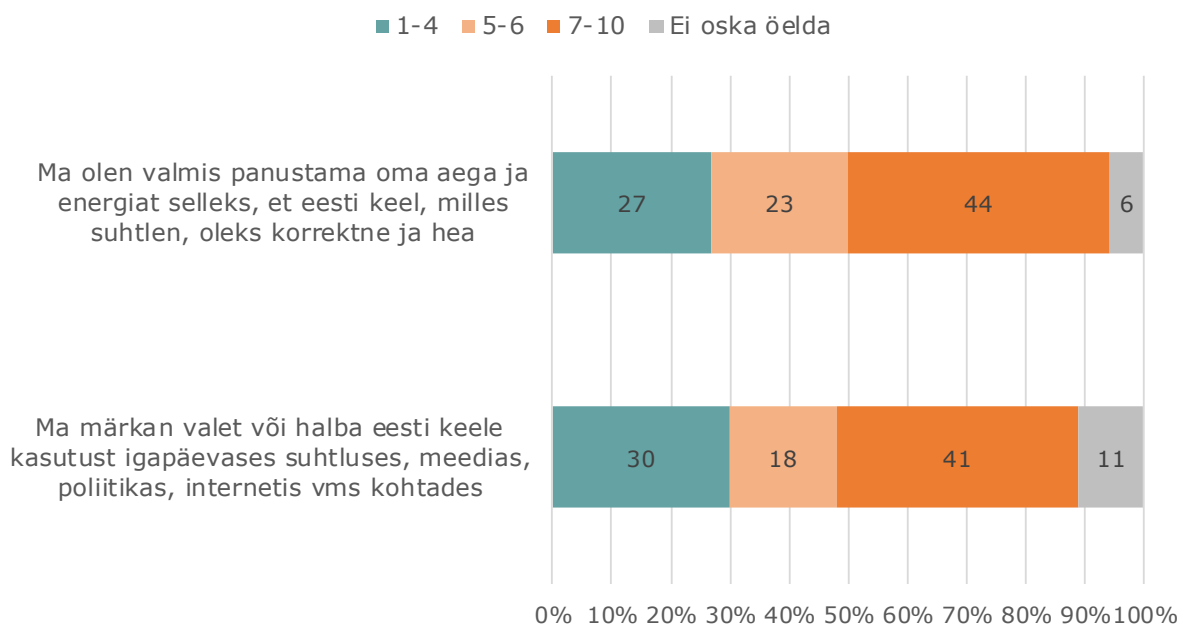
spetsialistid/ametnikud. Teistest sagedamini on valmis korrektsesse keelekasutusse panustama spetsialistid ja ametnikud ning ka õpilased ja üliõpilased.

Korrektsset keelekasutust märkavad ja tähtsustavad keskmisest enam need eestlased, kes kasutavad Eestis viibides ka muid keeli peale eesti keele – 56% neist märkab valet keelekasutust ja 51% on valmis andma oma panuse keele korrektsesse kasutamisse (tabel 3).

Mitte-eestastel on vastus sellele küsimusele seda positiivsem, mida sagedamini nad eesti keelt kasutavad.

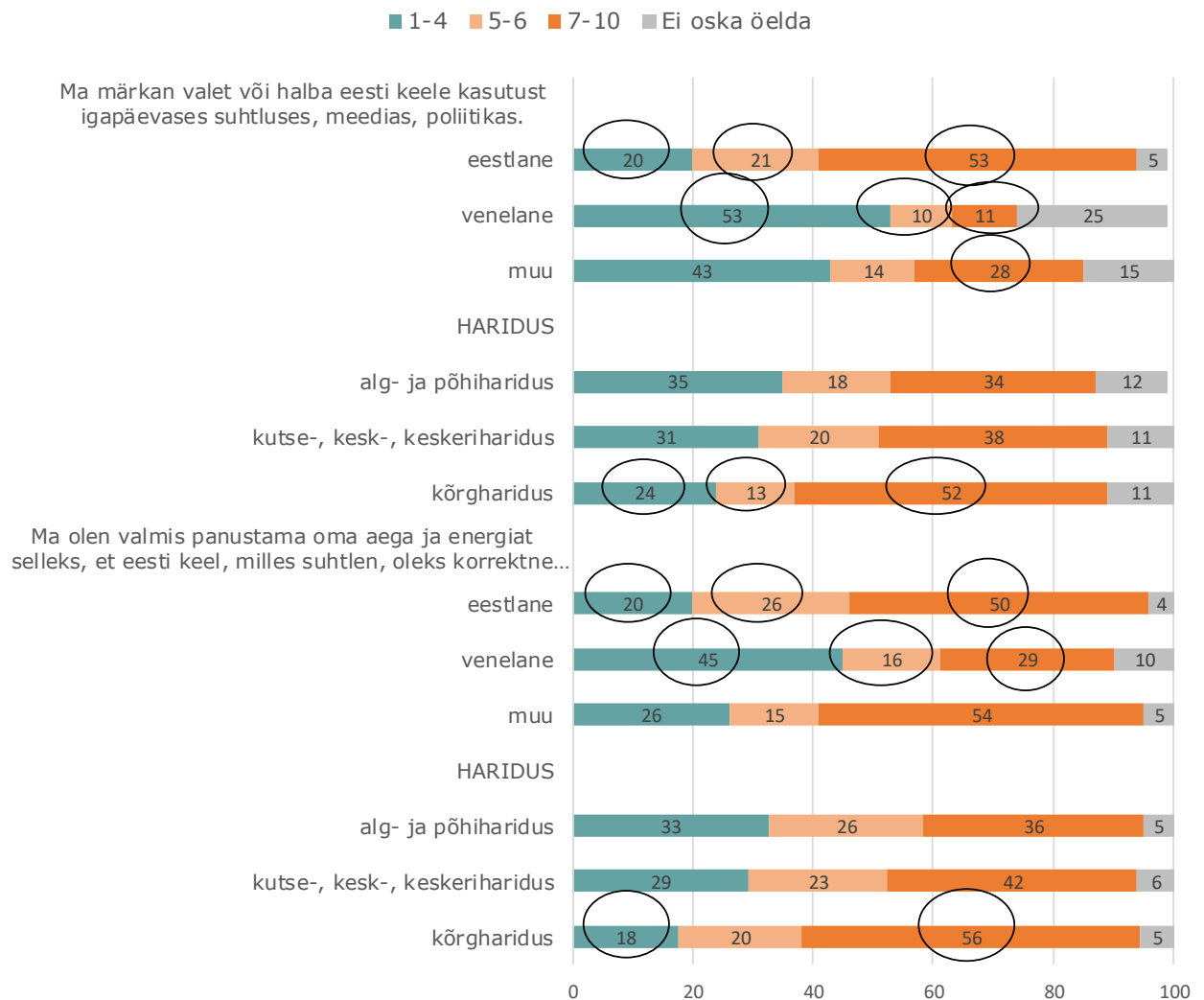
Hinnang oma keelekasutuse korrektsusele sõltub ka inimese võõrkeelteoskusest. Erineva keelteoskusega inimeste tulemused on siin küllaltki erinevad, kõige suuremat erinevust üldtulemusest näeme mitmeid, vähemalt viit keelt oskavatel inimestel. Nad märkavad teistest oluliselt sagedamini valet ja halba keelekasutust ning on ka valmis oluliselt rohkem panustama sellesse, et eesti keel oleks korrektne. Loogilise tulemusena märkavad valet keelekasutust märksa harvem ja on valmis selle parandamisse oluliselt vähem panustama vastajad, kes oskavad ainult vene keelt. Tõenäoliselt võivad need tulemused ühtlasi olla seotud inimeste haridustasemega.

Joonis 6. Eesti keele korrektne kasutamine, $n = 1022$, %

Joonis 7. Eesti keele korrektne kasutamine rahvuse ja haridustaseme lõikes, $n = 1022$, %.

Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

Tabel 3. Eesti keele korrektne kasutamine lähtuvalt keeleoskusest ja keele kasutamisest, $n = 1022$, %

Sinine värv märgib keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgemat ja punane madalamat tulemust 95%-sel usaldusnivool.

	6. Millistes loetelus olevatest keeltest suudate tarbida meediat?						4. Kas Te suhtlete Eestis ka eesti keelest erinevas keeles? (eestlased)		4. Mis keeles ja kui tihti Te suhtlete? (eestlased) A. Vene keeles				4. Mis keeles ja kui tihti Te suhtlete? (eestlased) B. Inglise keeles			
Hinnang 1-10 (1=ei ole üldse nõus...10=täiesti nõus)	Ainult eesti keel	Ainult vene keel	Eesti ja üks võõrkeel (v.a vene)	Ainult eesti ja vene keel	Eesti, vene ja üks võõrkeel	Eesti, vene ja mitu võõrkeelt	Jah	Ei	Jah, iga päev	Jah, kord paar nädalas	Jah, harvem	Ei	Jah, iga päev	Jah, kord paar nädalas	Jah, harvem	Ei
n=	86	129	210	191	207	142	530	165	121	142	181	79	86	123	150	153
Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute väitega:																
B. Ma märkan valet või halba eesti keele kasutust igapäevases suhtluses, meedias, poliitikas, internetis vms kohtades																
1-4	26	58	19	31	30	19	19	23	26	16	18	19	21	14	16	23
5-6	16	6	22	25	20	14	20	24	15	25	21	17	21	15	18	28
7-10	51	7	55	33	41	62	56	46	51	56	57	62	53	68	61	44
EOÖ	7	29	4	11	9	5	5	7	8	3	4	3	5	3	5	5
D. Ma olen valmis panustama oma aega ja energiat selleks, et eesti keel, milles suhtlen, oleks korrektne ja hea																
1-4	31	52	18	26	25	15	18	26	21	22	16	12	18	17	14	23
5-6	20	14	29	24	28	13	27	22	23	28	28	32	32	24	26	29
7-10	39	21	49	41	44	69	51	46	49	48	54	51	46	59	55	43
EOÖ	9	13	4	8	3	2	4	5	7	3	3	4	4	0	5	5

Tabel 4. Eesti keele korrektne kasutamine lähtuvalt mitte-eestlaste keelekasutusest, $n = 1022$, %

Sinine värv märgib keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgemat ja punane madalamat tulemust 95%-sel usaldusnivool.

	5. Kas Teil on vaja suhelda eesti keeles? Kui jah, siis kui tihti? (mitte-eestlased)			
Hinnang 1-10 (1=ei ole üldse nõus...10=täiesti nõus)	Jah, iga päev	Jah, kord-paar nädalas	Jah, harvem	Ei
n=	115	68	61	80
Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute väitega:				
B. Ma märkan valet või halba eesti keele kasutust igapäevases suhtluses, meedias, poliitikas, internetis vms kohtades				
1-4	36	63	59	59
5-6	19	12	8	1
7-10	27	7	7	7
EOÖ	17	18	26	33
D. Ma olen valmis panustama oma aega ja energiat selleks, et eesti keel, milles suhtlen, oleks korrektne ja hea				
1-4	25	47	46	61
5-6	15	17	16	16
7-10	53	23	32	15
EOÖ	7	12	7	7

5.4 Muud teemad

Siia on koondatud väited, mis varem käsitletud teemadega ei seostu:

- Eestis elavad lapsed peavad õppima eesti keelt ka siis, kui nende kodukeel ei ole eesti keel;
- minu meelest tegeletakse eesti keele arendamisega liiga palju, keel peaks ise vabalt toimima ja arenema.

Ülekaalukas osa (91%) Eesti elanikest on seisukohal, et lapsed peavad õppima eesti keelt ka juhul, kui nende kodukeel ei ole eesti keel. Selle väitega ei nõustu ainult 5% elanikest (joonis 8).

Vastajatelt küsiti, kas nende arvates tegeletakse eesti keele arendamisega liiga palju. Näeme, et pea kolmandik (30%) elanikest nõustus selle väitega, suurim grupp – 37% – aga mitte.

Eelmise uuringu ajal tajus praegusega võrreldes suurem osa elanikest liigset keele arendamist probleemina – siis oli selle küsimuse keskmine tulemus 7,2, nüüd aga 5,15 palli.

Eri rahvusest ja erineva haridustasemega vastajate tulemused

Eesti laste keeleõpe seostub eestlastel eesti keele eelistamisega, kuid mitte-eestlastel pigem võõrkeeleõppega. Seda enam on positiivne, et mõlema vastajagrupi seisukohad selles küsimuses on üsna sarnased (joonised 8 ja 9): mitte-eestlaste laste eesti keele õpet eeldab 93% eestlastest ja selle vajalikkusega nõustub 83% venelastest.

Mõnevõrra üllatuslikult vastas 28% eestlastest jaatavalt küsimusele, kas eesti keele arendamisega tegeletakse liiga palju. Tõenäoliselt pidas osa vastajatest siin silmas keelereeglite muutmist, mis teeb keele korrektse kasutamise keerukaks. Põhjuseid see uuring siiski ei selgita.

Näeme ka, et 24% eestlastest on paigutanud oma vastuse skaala keskele, olles seega neutraalsel positsioonil. Vene rahvusest vastajatest leidis 36%, et eesti keele arendamisega tegeletakse liiga palju, ja neutraalsel positsioonil oli 14%.

Kõrgharidusega vastajad valdavalt ei pea eesti keele liigset arendamist probleemiks (47% hindas hindega 1–4). Põhiharidusega vastajad tähtsustavad mitte-eestlaste keeleõpet veidi vähem kui kõrgema haridustasemega vastajad.

Erisused muudes taustagruppides

Vaadeldes tulemusi muudes taustgruppides, näeme, et eesti keelest erineva kodukeelega laste eesti keele õpet peavad vajalikuks naised sagedamini kui mehed ja vanemad inimesed sagedamini kui nooremad. Keskmisest vähem peavad seda vajalikuks Virumaa elanikud ja samuti inimesed, kellel on võõrkeelses keskkonnas elamise kogemus (tabel 5). Seevastu eestlased, kes kasutavad ka muid keeli peale eesti keele, peavad nende laste keeleõpet keskmisest olulisemaks.

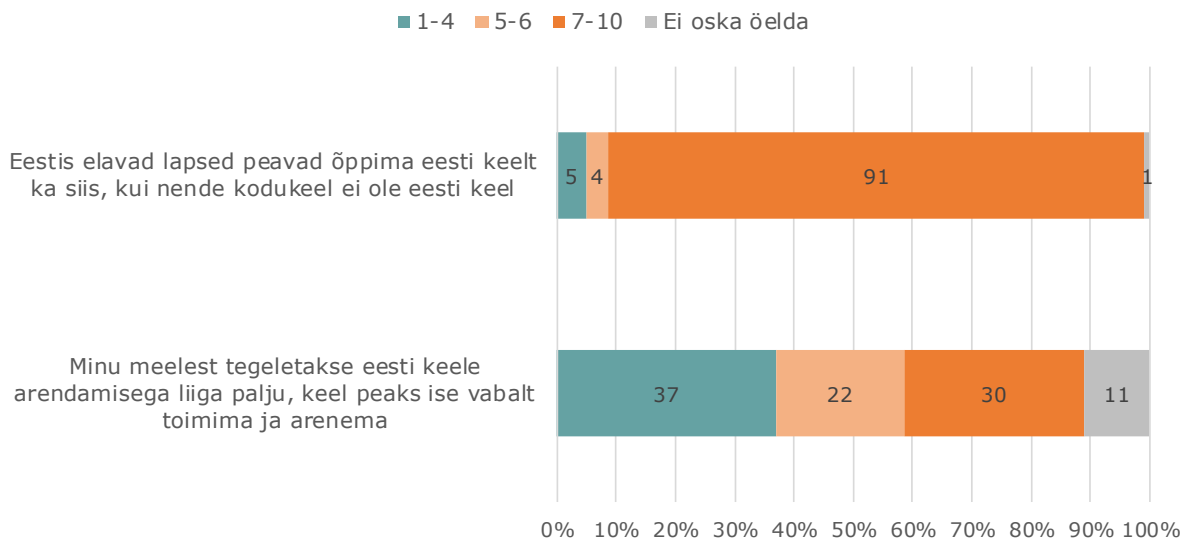
Lisaks neile peavad seda keskmisest vajalikumaks ka elanike grupid, kes oskavad rääkida mitmeid võõrkeeli või lisaks eesti keelele ühte võõrkeelt (v.a vene keel).

Eesti keele liigset arendamist näevad sagedamini Harju-, Rapla- ja Järvamaa ning Virumaa elanikud, harvem aga tallinlased. Seda näevad sagedamini ka mitte-eestlased, kes suhtlevad eesti keeles küllaltki harva (tabel 6).

Keskmisest harvem peavad eesti keele liigset arendamist probleemiks eestlased, kes suhtlevad Eestis ka muus keeles lisaks eesti keelele.

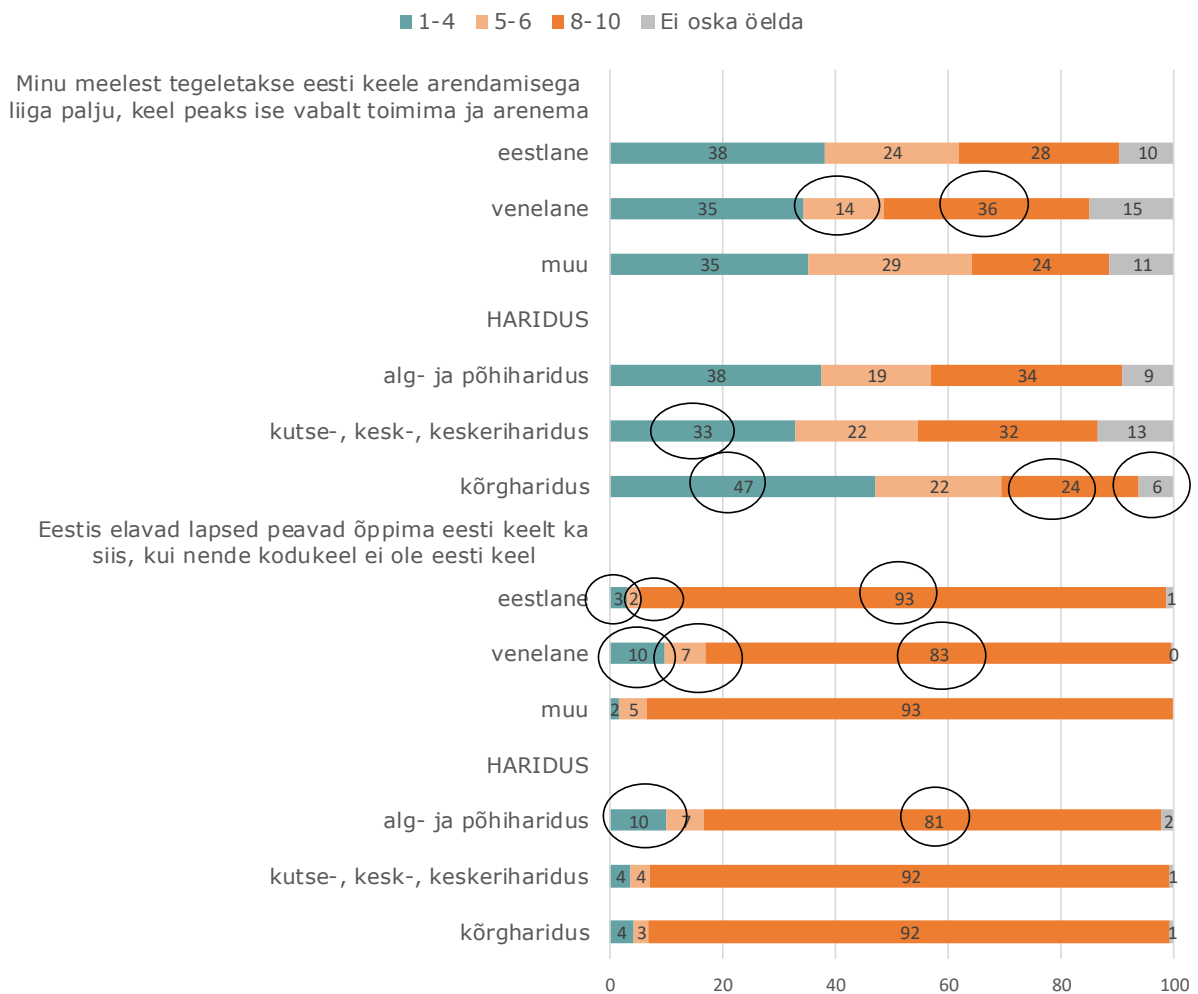
Vaadeldes tulemusi keelteoskuse lõikes, näeme, et eesti keele liigset arendamist peavad probleemiks kõige sagedamini need, kes oskavad ainult vene keelt, teistest harvem aga mitut võõrkeelt kõnelevad inimesed.

Joonis 8. Muud temad, $n = 1022$, %

Joonis 9. Muud teemad rahvuse ja haridustaseme lõikes, $n = 1022$, %

Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

Tabel 5. Muud teemad lähtuvalt keeleoskusest ja keele kasutamisest, n = 1022, %

Sinine värv märgib keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgemat ja punane madalamat tulemust 95%-sel usaldusnivool.

	6. Millistes loetelus olevatest keeltest suudate tarbida meediat?						3. Kas Te olete viimase 10 aasta jooksul vähemalt 6 kuud elanud võõrkeel ses keskkonnas?		4. Kas Te suhtlete Eestis ka eesti keelest erinevas keeles? (eestlased)		4. Mis keeles ja kui tihti Te suhtlete? (eestlased) A. Vene keeles				4. Mis keeles ja kui tihti Te suhtlete? (eestlased) B. Inglise keeles			
	Ainult eesti keel	Ainult vene keel	Eesti ja üks võõrkeel (v.a vene)	Ainult eesti ja vene keel	Eesti, vene ja üks võõrkeel	Eesti, vene ja mitu võõrkeelt	Jah	Ei	Jah	Ei	Jah, iga päev	Jah, kord paar nädalas	Jah, harvem	Ei	Jah, iga päev	Jah, kord paar nädalas	Jah, harvem	Ei
n=	86	129	210	191	207	142	209	811	530	165	121	142	181	79	86	123	150	153
Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute väitega:																		
C. Minu meelest tegeletakse eesti keele arendamisega liiga palju, keel peaks ise vabalt toimima ja arenema																		
1-4	30	28	46	31	33	50	35	38	41	27	36	42	37	57	50	45	46	32
5-6	25	15	21	20	25	23	23	21	23	27	22	31	23	12	25	20	20	27
7-10	26	39	25	35	32	23	31	30	27	33	31	21	31	26	18	28	26	31
EOÖ	18	18	8	14	9	5	11	11	9	13	12	6	10	5	7	7	8	11
I. Eestis elavad lapsed peavad õppima eesti keelt ka siis, kui nende kodukeel ei ole eesti keel																		
1-4	5	7	3	3	7	2	8	4	3	4	1	4	3	3	6	1	2	2
5-6	2	3	2	5	6	2	6	3	2	2	2	2	3	3	4	2	2	3
7-10	90	90	94	91	86	96	86	92	94	92	96	94	93	93	88	97	94	95
EOÖ	3	0	1	1	1	0	1	1	1	2	2	0	1	1	2	0	1	1

Tabel 6. Muud teemad lähtuvalt keeleoskusest ja keele kasutamisest, $n = 1022$, %

Sinine värv märgib keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgemat ja punane madalamat tulemust 95%-sel usaldusnivool.

	5. Kas Teil on vaja suhelda eesti keeles? Kui jah, siis kui tihti? (mitte-eestlased)			
Hinnang 1-10 (1=ei ole üldse nõus...10=täiesti nõus)	Jah, iga päev	Jah, kord-paar nädalas	Jah, harvem	Ei
n=	115	68	61	80
Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute väitega:				
C. Minu meelest tegeletakse eesti keele arendamisega liiga palju, keel peaks ise vabalt toimima ja arenema				
1-4	40	30	32	33
5-6	17	25	13	12
7-10	33	27	45	36
EOÖ	10	17	10	19
I. Eestis elavad lapsed peavad õppima eesti keelt ka siis, kui nende kodukeel ei ole eesti keel				
1-4	7	7	17	7
5-6	9	7	9	1
7-10	85	85	74	92
EOÖ	0	1	0	0

6 Keele funktsioonid

Järgmisena vaatleme, millised funktsioonid muudavad inimeste jaoks eesti keele väärtuslikuks ning kuivõrd see sõltub haridustasemest, rahvusest ja muudest sotsiaaldemograafilistest tunnustest.

Klassikaliselt eristatakse keele kommunikatiivset ja sümboolset või ka instrumentaalset ja integratiivset ehk identiteediga seotud funktsiooni (Edwards 1985; Francis *et al.* 2009).³ Kuna käesolevas uuringus väljendasid eesti keele kasutamise funktsioonide osas arvamust eestlased ja teised rahvused, kelle suhe eesti keelde on erinev, siis ilmnes siin kolm faktorit: inimese enda identiteediga seotud, Eesti kultuuri ja identiteediga seotud ning instrumentaalsed funktsioonid. Seejuures eestlastel kaks funktsiooni kattuvad, teistel rahvustel on need aga kaks eraldi teemat.

Uuringus mõõdeti keele funktsioone järgmiste väidete abil:

1. Minu identiteedi osa ja suhtlusvahend:

- keel kui osake minust endast,
- keel kui peamine suhtlusvahend teiste kaasmaalastega.

2. Eesti identiteedi osa:

- keel kui osake eestimaalaseks olemisest,
- keel kui eestikeelse kultuuri lahutamatu osa.

3. Instrumentaalne:

- keel kui eeldus hea hariduse saamiseks,
- keel kui Eestis elamise ja töötamise eeldus.

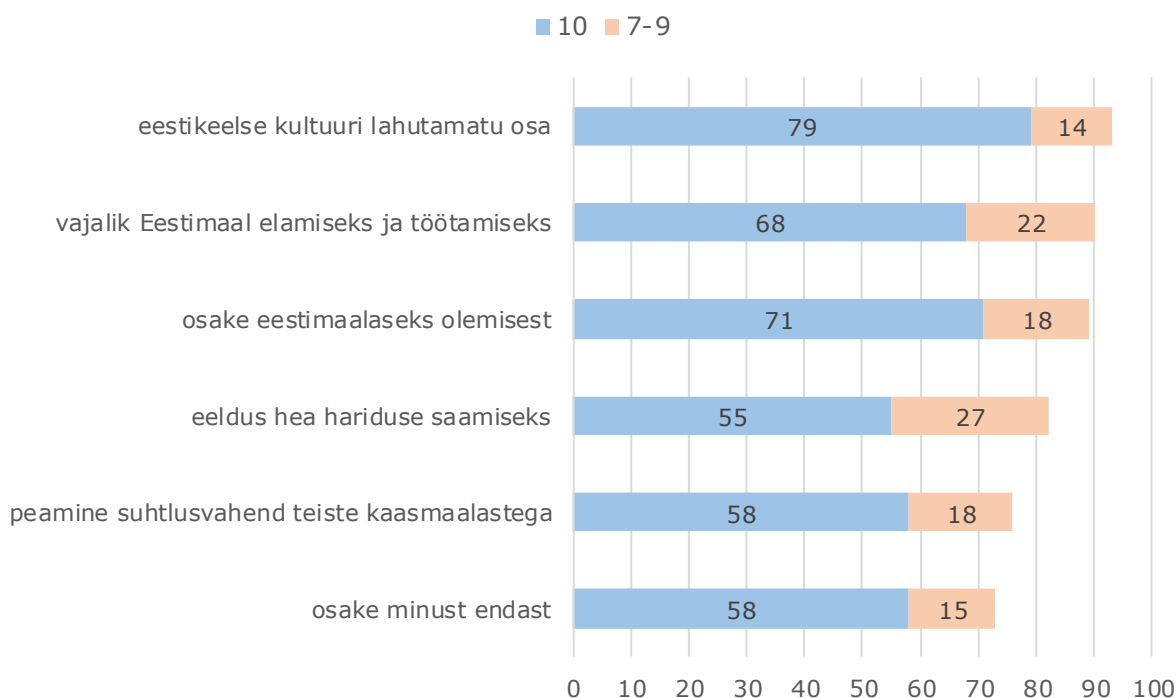
Sarnaselt eelmise uuringuga väärtustatakse elanikkonnas tervikuna eesti keelt kõige sagedamini Eesti identiteedi osana. Selle valdkonna küsimused kogusid skaalal 1–10 kõige enam kõrgeid hindeid (joonis 10). Teisel kohal on keele instrumentaalne ja kolmandal inimese enda identiteediga seotud funktsioon.

Võrreldes eelmise uuringuga, on eesti keele väärtustamine neist funktsioonidest lähtuvalt muutunud veelgi tähtsamaks, kuigi hinnangud olid kõrged ka eelmise uuringu ajal. Kõige suurem muutus on toimunud eesti keele väärtustamisel hea hariduse saamise eeldusena (joonis 11).

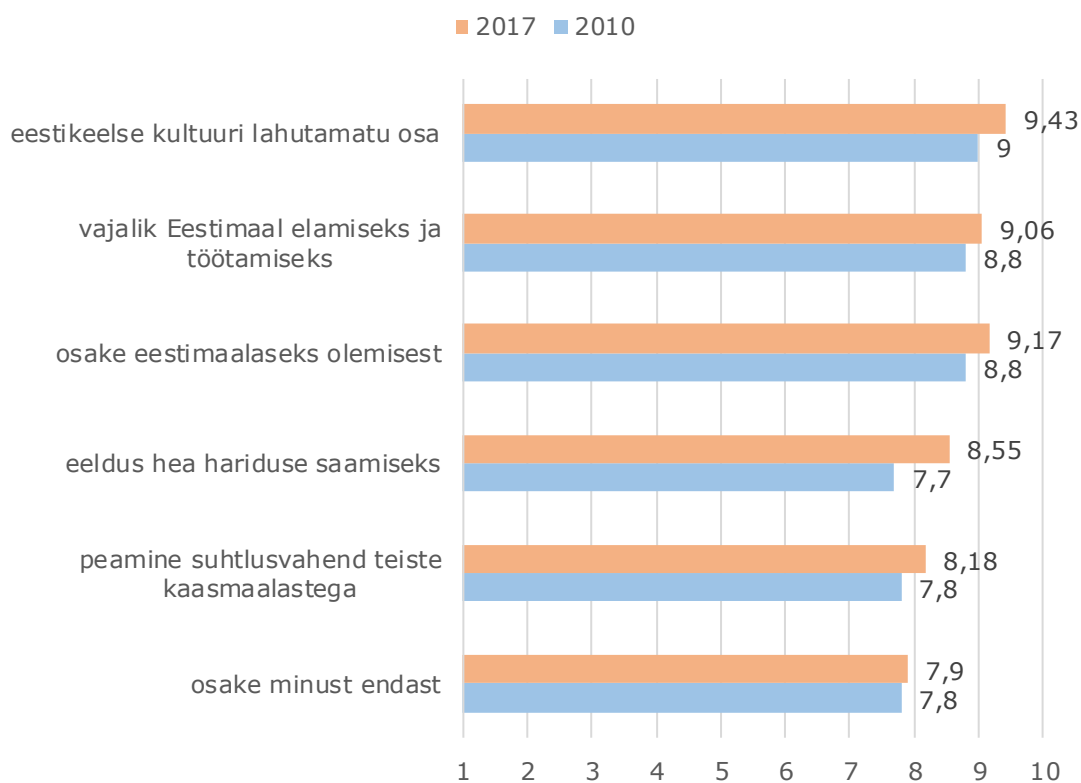
Joonis 10. Keele funktsioonid, hinded 7–10 palli, $n = 1022$, %

³ Edwards, John R. 1985. *Language, society and identity*. Oxford: Basil Blackwell.

Francis, Becky, Louise Archer & Ada Mau. 2009. Language as capital, or language as identity? Chinese complementary school pupils' perspectives on the purposes and benefits of complementary schools. *British Educational Research Journal* 35 (4). 519–538

Joonis 11. Keele funktsioonid 2010 ja 2017, $n = 1022$, keskmine skaalal 1–10

Joonistel 12A–12C on esitatud keele funktsioone mõõtvatele küsimustele antud vastuste (7–10 palli) sõltuvus vastaja rahvusest ja haridustasemest. Oodatult esinevad siin kõikide küsimuste puhul **vastaja rahvusest** lähtuvad erinevused.

Eestlastele on võrdselt tähtsad kaks keele funktsiooni, inimese enda ja Eesti identiteediga seotud funktsioon. Instrumentaalne funktsioon on nende hinnangute põhjal mõnevõrra

vähem tähtis. Venelased seevastu väärtustavad kõige enam just eesti keele instrumentaalset funktsiooni, millele järgneb keel Eesti identiteedi osana ning seejärel inimese enda identiteedi osana ja suhtlusvahendina.

Mainimist väärib siinjuures asjaolu, et 23% vene rahvuse ning 44% muude rahvuste esindajatest väärtustab eesti keelt osana neist endist. Samuti on positiivne, et üle 70% vene rahvusest vastajatest nõustub selgelt, et eesti keel on vajalik Eestis elamiseks ja hariduse saamiseks.

Eelmise uuringuga võrreldes on venelased hakanud rohkem väärtustama eesti keelt kui Eesti identiteedi osa. Nii väärtustas eesti keelt siinse kultuuri lahutamatu osana varem 66%, nüüd aga 83%, ja keelt kui osa eestimaalaseks olemisest 56%, nüüd aga 74% venelastest. Huvitav on ka see, et muude Eestis elavate rahvuste esindajad väärtustavad kõiki uuritud keelefunktsioone venelastest sagedamini.

Analüüsides vastuseid lähtuvalt **vastaja haridustasemest**, selgus, et kõrgharidusega vastajad väärtustavad keele mõnda funktsiooni teistest vastajatest enam, kuid mitte kõiki.

Erinevused ilmnesisid keele väärtustamisel Eesti identiteedi osana (mõlemad küsimused on hinnatud keskmisest kõrgemalt) ja ka suhtlusvahendina (kõrgemalt on hinnatud küsimus: eesti keel kui peamine suhtlusvahend kaasmaalastega).

Lisaks eeltoodule võib uuringu taustandmetest välja tuua järgnevat:

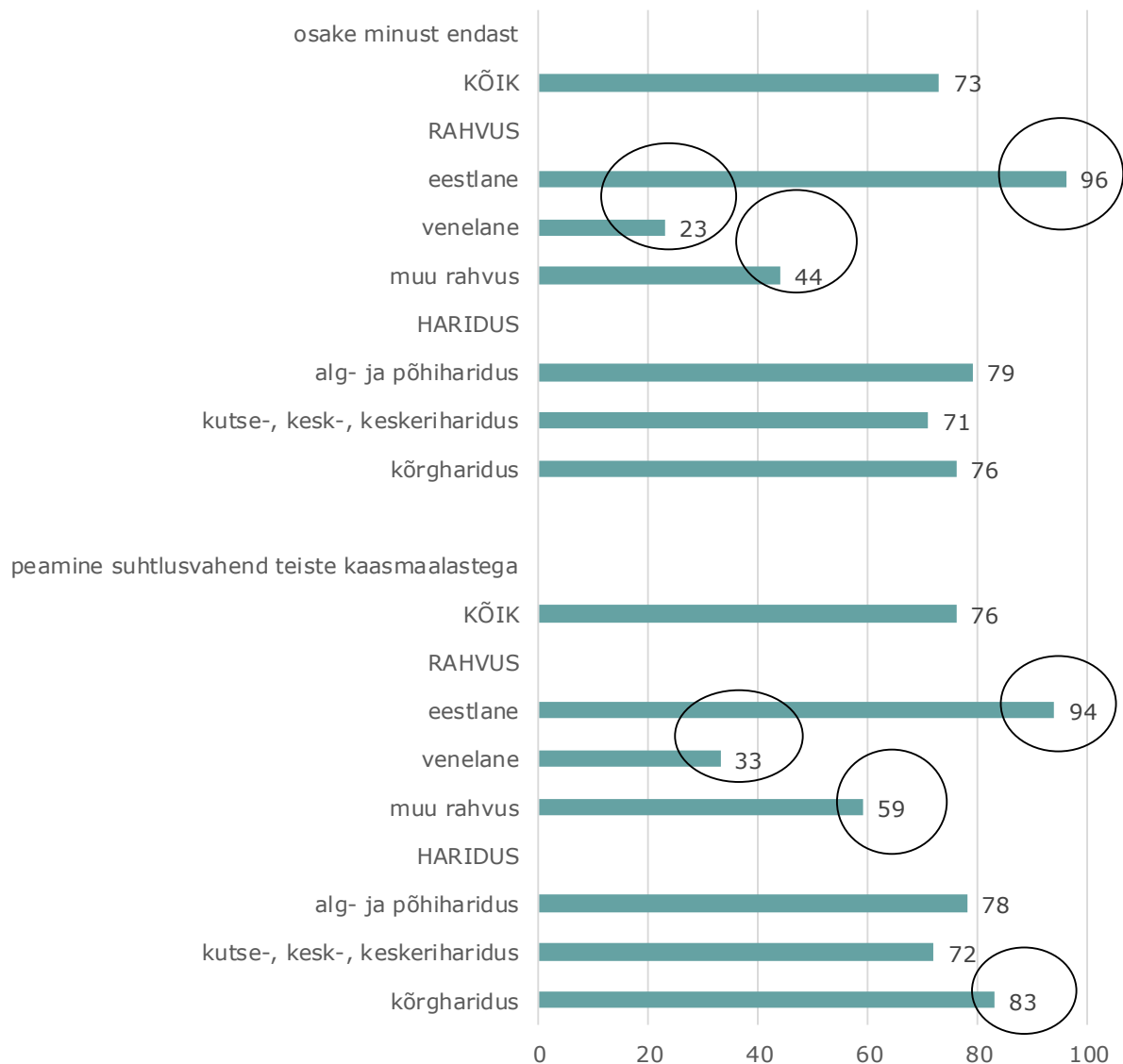
- naised väärtustavad keele kõiki uuritud funktsioone meestest enam;
- kõige vanem vanuserühm väärtustab erinevaid funktsioone noorematest rühmadest sagedamini;
- positiivsena selgus, et kõige noorem vanuserühm (15–24aastased) peab eesti keelt muudest vanuserühmadest sagedamini osaks enda identiteedist;
- muude piirkondadega võrreldes paistab silma Lõuna-Eesti, mille elanikud väärtustavad keelt kõigi vaadeldud funktsioonide osas keskmisest kõrgemalt.

Mitte-eestlastel sõltub keele funktsioonide väärtustamine suuresti sellest, kas inimene kasutab igapäevaselt eesti keelt või mitte (tabel 7). Selgelt kõige enam väärtustavad keelt inimesed, kes suhtlevad eesti keeles iga päev. Väärtustamine on seda vähesem, mida harvem inimene eesti keeles suhtleb. Siinjuures tuleb mainida, et instrumentaalsest funktsioonist lähtuvalt väärtustavad eesti keelt ka need, kes seda üldse suhtluses ei kasuta.

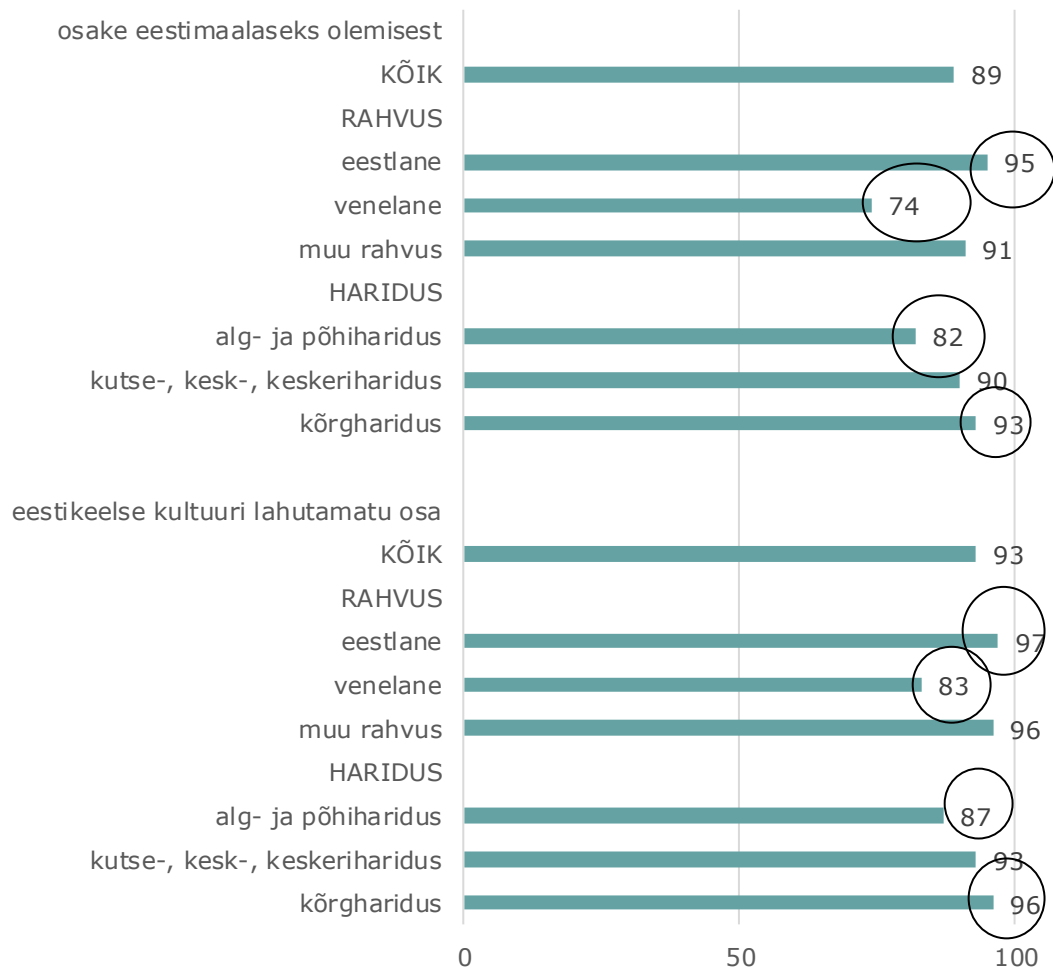
Kui inimene omab võõrkeelses keelekeskkonnas elamise kogemust, väärtustab ta eesti keelt keskmisest mõnevõrra vähem (tabel 7). Seevastu eestlased, kelle keeleoskus on hea ja kes suhtlevad Eestis ka muudes keeltes peale eesti keele, väärtustavad keelt kõigist vaadeldud keelefunktsioonidest lähtuvalt keskmisest kõrgemalt.

Joonis 12A. Keele funktsioonid rahvuse ja haridustaseme lõikes, 7–10 palli, $n = 1022$, %

Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

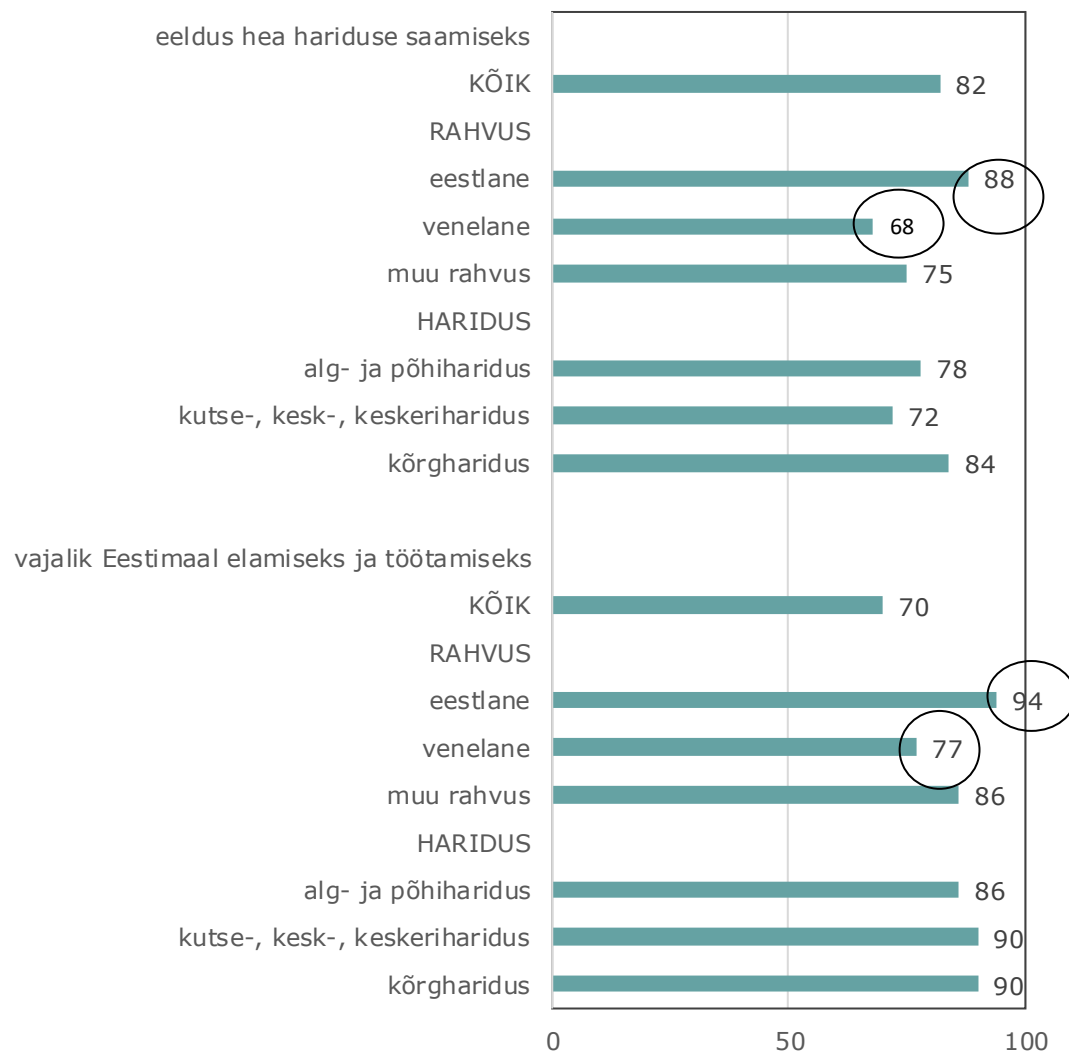

Joonis 12B. Keele funktsioonid rahvuse ja haridustaseme lõikes, 7-10 palli, $n = 1022$, %

Joonis 12C. Keele funktsioonid rahvuse ja haridustaseme lõikes, 7–10 palli, $n = 1022$, %

Ringiga on märgistatud statistiliselt olulised erinevused üldtulemusest.

Tabel 7. Keele funktsioonid lähtuvalt keeleoskusest ja keele kasutamisest, n = 1022, %

Sinine värv märgib tähistab keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgemat ja punane madalamat tulemust 95%-sel usaldusnivool.

	6. Millistes loetelus olevatest keeltest suudate tarbida meediat?						3. Kas Te olete viimase 10 aasta jooksul vähemalt 6 kuud elanud võõrkeelses keskkonnas?		4. Kas Te suhtlete Eestis ka eesti keelest erinevas keeles? (eestlased)		5. Kas Teil on vaja suhelda eesti keeles? Kui jah, siis kui tihti? (mitte-eestlased)			
Hinnang 1-10 (1=ei ole üldse nõus...10=täiesti nõus)	Ainult eesti keel	Ainult vene keel	Eesti ja üks võõrkeel (v.a vene)	Ainult eesti ja vene keel	Eesti, vene ja üks võõrkeel	Eesti, vene ja mitu võõrkeelt	Jah	Ei	Jah	Ei	Jah, iga päev	Jah, kord-paar nädalas	Jah, harvem	Ei
n=	86	129	210	191	207	142	209	811	530	165	115	68	61	80
Palun öelge, kuivõrd Te nõustute, et eesti keel on Teie jaoks oluline seetõttu, et see on...														
A. ... osake minust endast														
1-4	1	75	1	15	12	4	28	15	1	1	22	63	69	83
5-6	1	6	1	10	11	4	7	6	2	3	21	14	10	8
7-10	95	18	97	71	75	91	63	77	97	94	51	20	13	7
EOÖ	3	1	1	4	2	0	2	2	1	2	5	3	8	1
B. ... osake eestimaalaseks olemisest														
1-4	1	12	0	4	1	3	3	3	1	1	3	6	13	12
5-6	1	15	5	5	5	2	4	6	2	5	8	14	14	13
7-10	96	72	95	87	92	95	91	89	96	92	85	76	70	74
EOÖ	2	1	0	4	2	0	1	2	0	2	3	4	3	1
C. ... peamine suhtlusvahend teiste kaasmaalastega														
1-4	1	50	2	10	10	3	22	10	2	2	15	31	50	56
5-6	2	21	2	11	11	9	11	10	3	4	23	29	23	22
7-10	96	25	95	76	78	89	66	78	94	94	60	35	21	20
EOÖ	1	5	0	2	1	0	1	2	0	1	2	5	6	3
D. ... eeldus hea hariduse saamiseks														
1-4	1	8	4	6	2	6	11	4	3	2	6	14	13	10
5-6	10	16	11	8	10	8	14	10	9	5	18	18	24	10
7-10	86	73	84	83	86	84	73	84	87	91	72	66	54	78
EOÖ	3	3	1	3	1	1	2	2	1	2	4	1	8	2
E. ... eestikeelse kultuuri lahutamatu osa														
1-4	1	5	0	4	1	1	1	2	0	2	5	4	7	5
5-6	0	10	4	4	2	1	2	4	2	2	4	3	11	10
7-10	97	82	95	91	95	98	96	92	97	95	89	91	77	82
EOÖ	2	3	0	2	1	0	2	1	0	2	2	1	5	3
F. ... vajalik Eestimaal elamiseks ja töötamiseks														
1-4	0	10	1	3	2	3	5	3	1	1	3	10	9	10
5-6	3	13	5	4	8	5	11	6	4	4	11	12	22	10
7-10	95	75	94	92	88	92	84	91	95	93	86	75	66	80
EOÖ	2	1	0	1	1	0	0	1	0	2	0	3	3	0

KOKKUVÕTE

- Eesti keelt eelistab suhtlemisel alati 74% kõigist Eesti elanikest. Eestlaste hulgas on see näitaja 93% ja venelaste seas 30%.
- 65% elanikest peab tähtsaks, et mitmesuguseid seadmeid oleks võimalik kasutada eesti keeles, eestlaste hulgas on see näitaja veelgi kõrgem. Eelmise uuringuga võrreldes tulemus muutunud ei ole.
- Eestlased on kindlal veendumusel, et asjaajamiskeeleks peab Eestis olema ainult eesti keel.
- Mitte-eestlased, kes kasutavad eesti keelt iga päev, eelistavad ja väärtustavad seda märksa sagedamini võrreldes nendega, kes kasutavad seda harvem või üldse mitte.
- Noored vanuses 15–24 aastat eelistavad vanemate inimestega võrreldes sagedamini kasutada meedia ja igapäevasuhtluse puhul teisi keeli peale eesti keele.
- Kuigi Eesti elanikud eelistavad ja väärtustavad kõrgelt eesti keelt, on ka suhtumine võõrkeeleeõppesse väga soodne. Nii leiab 75% inimestest, et Eesti elanikud peavad õppima ka muid keeli lisaks inglise keelele. Pooled vastanutest (51%) tahavad samal ajal säilitada eesti keele puhtust, leides, et võõrkeelsetele sõnadele tuleb leida eestikeelsed vasted.
- Vastakaid hinnanguid pälvis väide, et lapsed peaksid juba lasteaias hakkama võõrkeeli (saksa, inglise või prantsuse keelt) õppima. Selle idee pooldajaid ja vastaseid oli statistiliselt võrdselt. Venelased pooldavad seda eestlastest märksa sagedamini – vastavalt 57% ja 34%.
- Eesti elanike valmisolek panustada oma aega ja energiat selleks, et keelekasutus suhtlemisel oleks korrektne ja hea, on eelmise uuringuga võrreldes suurenenud. Samas on veidi vähenenud eesti keele vale või halva kasutuse märkamine.
- Eelmise uuringuga võrreldes on veidi vähenenud arvamus, et eesti keele arendamisega tegeletakse liiga palju.
- Kõrgharidusega inimesed märkavad halba keelekasutust keskmisest märksa sagedamini ja ühtlasi soovivad sagedamini eesti keele korrektseks kasutamisse panustada.
- Sarnaselt eelmise uuringuga väärtustatakse elanikkonnas tervikuna eesti keelt kõige sagedamini Eesti identiteedi osana. Selle valdkonna küsimused kogusid skaalal 1–10 kõige enam kõrgeid hindeid. Teisel kohal on keele instrumentaalne ja kolmandal inimese enda identiteediga seotud funktsioon.
- Eelmise uuringuga võrreldes on eesti keele väärtustamine neist funktsioonidest lähtuvalt muutunud veelgi tähtsamaks, kuigi hinnangud olid kõrged ka eelmise uuringu ajal. Kõige suurem muutus on toimunud eesti keele väärtustamisel hea hariduse saamise eeldusena.

- Eestlastele on võrdselt tähtsad kaks keele funktsiooni: inimese enda ja Eesti identiteediga seotud funktsioon. Instrumentaalne funktsioon on eestlaste hinnangul mõnevõrra vähem tähtis. Venelased seevastu väärtustavad kõige enam just eesti keele instrumentaalset funktsiooni, sellele järgneb keel Eesti identiteedi osana ning seejärel inimese enda identiteedi osana ja suhtlusvahendina.
- Mainimist väärrib asjaolu, et 23% vene rahvuse ja 44% muude rahvuste esindajatest väärtustab eesti keelt osana neist endist. Samuti on positiivne, et üle 70% vene rahvusest vastajatest nõustub selgelt, et eesti keel on vajalik Eestis elamiseks ja hariduse saamiseks.
- Eelmise uuringuga võrreldes on vene rahvuse esindajad hakanud enam väärtustama eesti keelt kui Eesti identiteedi osa.
- Inimese keelehoiakud sõltuvad ka tema keeleoskusest. Kui peale eesti keele muid keeli ei osata, eelistatakse loomulikult kasutada just eesti keelt ja peetakse tähtsaks, et võõrsõnadele loodaks eesti vasted. Keskmisest vähem peavad need vastajad oluliseks aga võõrkeeleõpet. Vähemalt viit keelt oskavad elanikud eelistavad ja väärtustavad teistega võrreldes märksa enam eesti keelt, tähtsustavad korrektset keelekasutust, soovivad panustada keele korrektseks kasutamisse ning pooldavad keskmisest sagedamini võõrsõnadele eesti vastete loomist. Selle vastajagrupi esindajad pooldavad keskmisest sagedamini ka võõrkeeleõpet ega arva, et Eestis tegeletakse keele liigse arendamisega.
- Mitte-eestlaste hoiakud sõltuvad sellest, kas eesti keelt kasutatakse iga päev või mitte. Igapäevased eesti keele kasutajad suhtuvad eesti keelde harvemate kasutajatega võrreldes märksa paremini, märkavad keeles ebakorrektsusi ja pooldavad sagedamini keeleõppe algust juba lasteaias.

SUMMARY

- The Ministry of Education and Research ordered Turu-uuringute AS to conduct a survey regarding language preferences. The survey period was 17–31 January 2017 and the target group was people aged 15–74 living in Estonia.
- As a result, it was found that 74% of all people living in Estonia always prefer Estonian when communicating. This indicator was 93% among ethnic Estonians and 30% among Russians.
- 65% of residents consider it important that different technological equipment could be used in Estonian and this indicator is even higher among Estonians. This result has not changed compared to the previous survey.
- Estonians are sure that in Estonia, only Estonian must be the language of public administration.
- Non-Estonians who use Estonian language daily, prefer and value it significantly more often than those who use it more infrequently or not at all.
- In comparison to older people, young people aged 15–24, more often prefer to use languages other than Estonian when using media and in everyday communication.
- Although the residents of Estonia prefer Estonian and value it highly, the attitude towards learning foreign languages is also very favourable. Thus, 75% of people living in Estonia find that local residents should learn foreign languages other than English, too. Half of the respondents (51%) wish to preserve the purity of Estonian language at the same time and find that Estonian words must be developed for loan words.
- In the survey, the statement that children should start learning other languages (German, English or French) already in kindergarten, received varied responses. Statistically, this thought had equal amounts of those who agreed with it and those who did not. Russians are much more favourable of this idea than Estonians – 57% vs 34% respectively.
- The readiness of Estonian people to contribute their time and energy into using correct and good language in communication has increased compared to the previous survey. At the same time, identification of wrong or bad use of Estonian has decreased somewhat.
- Compared to the previous survey, the understanding that too much time is spent on developing the Estonian language, has declined somewhat.
- People with higher education notice wrong use of language more often than average and they also wish to contribute into correct use of Estonian language more frequently.
- Similarly to the previous survey, the population of Estonia as a whole values the Estonian language as a part of the Estonian identity most often. Questions on this

subject received most high points between 1–10 from the respondents. Second crucial factor is the instrumental function of the language and the third is its functions related with personal identity.

- Compared to the previous survey, valuing the Estonian language based on these functions has become even more important for the residents although the assessments were high already during the previous survey, too. The most significant increase has happened in valuing Estonian language as a prerequisite for obtaining a good education.
- For Estonians, two language functions are equally important: the functions related with personal identity and Estonian identity. According to the Estonians' assessments, the instrumental function is somewhat less important. Contrary to that, the Russians value the instrumental function of the Estonian language the most, followed by Estonian language as a part of Estonian identity and then as a part of personal identity and communication tool.
- It is worth mentioning that 23% of Russians and 44% of people of other nationalities value Estonian language as part of themselves. It is also positive that more than 70% of Russian respondents clearly agree that Estonian is necessary for living in Estonia and receiving education here.
- Compared to the previous survey, the Russians have started to value Estonian language more as a part of Estonian identity.
- Person's attitude towards language also depends on their language skills. If the person does not speak any other language besides Estonian, then it is natural that they would consider it important to use only Estonian language and to find Estonian versions for foreign words. These respondents, however, consider learning foreign languages less important than average. Residents who know five languages value and prefer Estonian more frequently compared to others, consider correct use of language important, wish to contribute into correct use of language and favour finding Estonian versions for foreign loan words more often than average. In addition, the representatives of this group support learning of foreign languages more often than average and do not think that too much time is spent on developing the Estonian language.
- In case of non-native Estonians, the attitudes depend on whether Estonian language is used daily or not. If Estonian language is used every day then the attitude towards the language is much better compared to the infrequent users. In addition, the frequent users also notice incorrect language use and more often they support language learning already in kindergarten.

РЕЗЮМЕ

- По заказу Министерства образования и науки фирма социальных и рыночных исследований Turu-uuringute AS провела опрос на тему языковых предпочтений. Опрос был проведен в период с 17 по 31 января 2017 года. Целевая группа – население Эстонии в возрасте 15-74 лет.
- Результат исследования показал, что использовать для общения эстонский язык предпочитает 74% населения Эстонии. Среди эстонцев этот показатель равен 93% и среди неэстонцев – 30%.
- 65% жителей Эстонии считают важным наличие возможности выбора эстонского языка в различных технических приборах; среди эстонцев этот показатель еще выше. По сравнению с прошлым опросом результат не изменился.
- Эстонцы твердо убеждены в том, что языком делопроизводства в Эстонии должен быть только эстонский язык.
- Неэстонцы, использующие ежедневно эстонский язык, предпочитают пользоваться им и ценят его намного больше, чем те неэстонцы, кто в меньшей степени использует эстонский язык или не использует вовсе.
- По сравнению с людьми более старшего возраста, молодежь в возрасте 15-24 лет чаще отдает предпочтение другим языкам, нежели эстонский, при пользовании медиа-ресурсами или при ежедневном общении.
- Жители Эстонии предпочитают использовать эстонский язык и высоко ценят его и в тоже время отношение к изучению иностранных языков очень положительное. Так, например, 75% населения считает, что жители Эстонии должны больше изучать различные иностранные языки в дополнение к английскому языку. Половина респондентов (51%) в то же время хотят сохранить чистоту эстонского языка, считая, что иностранным заимствованиям следует придумать соответствия на эстонском языке.
- Исследование показало, что жители Эстонии очень высоко оценили утверждение о том, что дети должны начинать изучать иностранные языки уже в детском саду (немецкий, английский или французский языки). Сторонники и противники этой идеи разделились поровну. Гораздо сильнее поддерживают эту идею русские, чем эстонцы – соответственно 57% против 34%.
- По сравнению с прошлыми исследованиями заметно увеличилась готовность жителей Эстонии внести свой вклад, т.е. потратить свое время и энергию на то, чтобы язык общения был бы грамотным и корректным. В то же время несколько уменьшился процент тех, кто подмечает использование неграмотного и некорректного эстонского языка.

- По сравнению с предыдущим исследованием среди жителей Эстонии несколько уменьшился процент тех, кто считает, что развитием эстонского языка занимаются слишком много.
- Неграмотное использование языка чаще подмечают люди с высшим образованием; они же чаще хотят внести свой вклад в корректное использование эстонского языка.
- Как и в прошлом исследовании, в целом, население наиболее высоко ценит эстонский язык как часть самоидентификации Эстонии. Вопросы данного блока среди респондентов оценивались наиболее высоко по шкале от 1 до 10. На втором месте по-важности - языковой инструментарий и на третьем – функция, связанная с самоидентификацией самого человека.
- По сравнению с предыдущим исследованием, ценность эстонского языка, исходя из этих функций, значительно возрасла, хотя и в прошлом исследовании также были даны высокие оценки. Самое большое изменение коснулось ценности эстонского языка как предпосылки для получения хорошего образования.
- Для эстонцев одинаково важны обе функции языка: самоидентификация самого человека и самоидентификация Эстонии. По оценке эстонцев инструментальная функция менее важна. Русские же, напротив, больше всего ценят именно инструментальную функцию эстонского языка, затем - язык как часть самоидентификации Эстонии и самого человека, и наконец, язык – как средство общения.
- Заслуживает упоминания также и то, что 23% русских и 44% представителей других национальностей придают большое значение эстонскому языку как части их самих. Положителен и такой аспект, что более 70% среди людей русской национальности, ответивших на вопросы анкеты, согласны с тем, что эстонский язык необходим для жизни в Эстонии, для получения образования.
- По сравнению с предыдущим исследованием, представители русской национальности начали больше ценить эстонский язык, как часть самоидентификации Эстонии.
- Языковые предпочтения человека зависят и от его знаний иностранных языков. В случае, когда кроме эстонского языка больше никакими другими языками не владеют, то, вполне естественно, предпочитают пользоваться именно эстонским языком и считают важным то, чтобы у иностранных заимствований были бы соответствия на эстонском языке. Меньше среднего эти же респонденты считают важным изучение иностранных языков. Жители, владеющие пятью языками, предпочитают и ценят заметно больше, чем остальные, эстонский язык, придают важность грамотному использованию языка, а также, чаще чем в среднем, поддерживают создание эстонских соответствий иностранным заимствованиям. Представители этой группы респондентов больше остальных поддерживают изучение иностранных языков и не считают, что в Эстонии слишком много внимания уделяется развитию языка.

- Языковые предпочтения среди неэстонцев зависят от того, используют ли они эстонский язык ежедневно или же нет. Среди тех, кто эстонский язык использует ежедневно - отношение к эстонскому языку заметно лучше, чем у тех, кто пользуется им реже; также неэстонцы подмечают некорректное использование языка и чаще поддерживают начало изучения эстонского языка детьми, начиная уже с детского сада.

LISA 1 UURINGU ANKEET

KEEL JA VÄÄRTUSHINNANGUD

VASTAJATELE VANUSES 15–74 AASTAT.

- 1. Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute allpool esitatud väidetega 10-pallisel skaalal, kus 1 tähistab, et Te ei ole antud väitega üldse nõus, ja 10, et olete antud väitega täiesti nõus. KAART 15. ROTEERIDA VÄITEID**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
pole üldse nõus									täiesti nõus	ei oska öelda

	Eestis peab asjaajamiskeeleks olema ainult eesti keel
1	Ma märkan valet või halba eesti keele kasutust igapäevases suhtluses, meedias, poliitikas, internetis vms kohtades
2	Minu meelest tegeletakse eesti keele arendamisega liiga palju, keel peaks ise vabalt toimima ja arenema
3	Ma olen valmis panustama oma aega ja energiat selleks, et eesti keel, milles suhtlen, oleks korrektne ja hea
4	Eelistan sageli eesti keelele teisi keeli (meedias, igapäevases suhtluses)
5	Ma leian, et erinevaid seadmeid (nagu arvuti, telefon, kodumasinad) peab olema võimalik kasutada eesti keeles
6	Võimalusel kasutan erinevaid seadmeid (nagu arvuti, telefon, kodumasinad) eesti keeles
7	Ametlik suhtlus Eestis (õigusaktid, avalik teave, ametnike suhtlemine inimestega) on selges eesti keeles ja hästi arusaadav
8	Eestis elavad lapsed peavad õppima eesti keelt ka siis, kui nende kodukeel ei ole eesti keel
9	Kui võimalik, suhtlen alati eesti keeles
10	Eesti elanikud peavad õppima ka teisi võõrkeeli peale inglise keele
11	Lapsed peaksid juba lasteaias hakkama võõrkeeli (saksa, inglise või prantsuse keelt) õppima
12	Võõrkeelsetele sõnadele tuleb luua eestikeelsed vasted, et Eestis oleks kõigest võimalik kirjutada ja rääkida eesti keeles

- 2. Järgnevalt loen Teile ette erinevaid põhjusi, miks inimesed võivad eesti keelt väärtustada. Palun öelge 10-palli süsteemis, kuivõrd Te nõustute, et eesti keel on Teie jaoks oluline seetõttu, et see on... : KAART 16. ROTEERIDA VÄITEID**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
pole üldse nõus									täiesti nõus	ei oska öelda

1	osake minust endast
2	osake eestimaalaseks olemisest
3	peamine suhtlusvahend teiste kaasmaalastega
4	hea hariduse saamise eeldus
5	eestikeelse kultuuri lahutamatu osa
6	vajalik Eestis elamiseks ja töötamiseks

3. Kas Te olete viimase 10 aasta jooksul vähemalt 6 kuud elanud võõrkeelses keskkonnas (õppinud, töötanud vms)?

Jah	1
Ei	2
<i>Ei oska öelda</i>	3

VASTAJAD, KELLE RAHVUSEKS MÄRGITI „EESTLANE“:

4. Kas Te suhtlete Eestis ka eesti keelest erinevas keeles?

Jah	1	
Ei	2	K6

4A. Mis keeles ja kui tihti?

	Vene keeles	Inglise keeles	Muus keeles
Iga päev	1	1	1
Kord-paar nädalas	2	2	2
Harvem	3	3	3
<i>Ei oska öelda</i>	9	9	9

VASTAJAD, KELLE RAHVUSEKS EI MÄRGITUD „EESTLANE“:

5. Kas Teil on vaja suhelda eesti keeles? Kui jah, siis kui tihti?

Jah, iga päev	1
Jah, kord-paar nädalas	2
Jah, harvem	3
Ei	4
<i>Ei oska öelda</i>	9

KÕIK VASTAJAD:

6. Millistes loetelus olevatest keeltest suudate tarbida meediat, st lugeda ajalehti, kuulata raadiot, vaadata televiisorit, kasutada internetti ja sotsiaalmeediat vms?

Eesti	1
Vene	2
Inglise	3
Saksa	4
Soome	5
Prantsuse	6
Hispaania	7
Rootsi	8
Muu, mis?	9

ЯЗЫК И ЦЕННОСТНЫЕ УСТАНОВКИ

ОТВЕЧАЮЩИМ В ВОЗРАСТЕ 15–74 ГОДА:

Следующие вопросы касаются важности эстонского языка для Вас лично и ситуации с ним в Эстонии в целом.

Оцените, пожалуйста, насколько Вы согласны с приведенными ниже высказываниями. Для оценки используйте десятибалльную шкалу, где 1 значит, что Вы абсолютно несогласны с высказыванием, а 10 – что Вы с ним полностью согласны. *КАРТА 15. РОТИРОВАТЬ ВЫСКАЗЫВАНИЯ*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Абсолютно несогласен									Полностью согласен	Затрудняюсь ответить

	В делопроизводстве в Эстонии должен использоваться только эстонский язык
	Я подмечаю неправильное или плохое использование эстонского языка в повседневном общении, СМИ, политике, интернете и других местах
	По моему мнению, для развития эстонского языка делают слишком много, язык должен сам по себе свободно существовать и развиваться
	Я готов посвятить свое время и энергию тому, чтобы эстонский язык, на котором я общаюсь, был бы безупречным и красивым
	Зачастую я предпочитаю другие языки эстонскому (в СМИ, при ежедневном общении)
	Считаю, что должна быть возможность использовать эстонский язык при пользовании различными техническими устройствами (такими, как компьютер, телефон, бытовая техника и т.п.)
	По возможности использую эстонский язык при пользовании различными техническими средствами (такими, как компьютер, телефон, бытовая техника и т.п.)
	Официальное общение (правовые акты, общественные сообщения, общение чиновников с народом) в Эстонии ведется на чистом эстонском языке и хорошо понятно
	Живущие в Эстонии дети должны изучать эстонский язык даже в случае, если их домашним языком не является эстонский
	По возможности, всегда общаюсь на эстонском языке
	Жители Эстонии должны изучать также и другие иностранные языки, помимо английского
	Дети должны начинать изучать иностранные языки, например, немецкий, английский, французский, уже в детском саду
	Иностранным словам следует придумать эстонские соответствия, чтобы в Эстонии была бы возможность обо всем писать и говорить на эстонском языке

Сейчас я зачитаю Вам различные причины, по которым люди могут ценить эстонский язык. Для оценки используйте десятибалльную шкалу, где 1

значит, что Вы абсолютно несогласны с высказыванием, а 10 – что Вы с ним полностью согласны. Насколько Вы согласны с тем, что эстонский язык важен для Вас, потому что он ... КАРТА 16

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Абсолютно несогласен									Полностью согласен	Затрудняюсь ответить

1	... является частью меня самого
2	... является частью бытности эстоноземельцем
3	... является основным средством общения с другими соотечественниками
4	... является предпосылкой для получения хорошего образования
5	... является неотделимой частью эстоноязычной культуры
6	... необходим для жизни и работы в Эстонии

Жили ли Вы по меньшей мере 6 месяцев, в течение последних 10 лет, в иноязычной среде (учились, работали и т.п.)?

Да	1
Нет	2
Затрудняюсь ответить	3

VASTAJAD, KELLE RAHVUSEKS MÄRGITI „EESTLANE“:

Общаетесь ли Вы в Эстонии, кроме как на эстонском языке, также и на других языках?

Да	1	
Нет	2	К6

4А. На каком языке и как часто?

	На русском языке	На английском языке	На другом языке
Каждый день	1	1	1
Раз - пару раз в неделю	2	2	2
Реже	3	3	3
Затрудняюсь ответить	9	9	9

VASTAJAD, KELLE RAHVUSEKS EI MÄRGITUD „EESTLANE“:

А Вам приходится общаться на эстонском языке? Если да, то как часто?

Да, каждый день	1
Да, раз - пару раз в неделю	2
Да, реже	3

Нет	4
Затрудняюсь ответить	9

KÕIK VASTAJAD:

На каких из перечисленных ниже языках Вы можете пользоваться медиа/СМИ, то есть читать газеты, слушать радио, смотреть телевизор, пользоваться интернетом и социальными сетями и т.п.?

На эстонском	1
На русском	2
На английском	3
На немецком	4
На финском	5
На французском	6
На испанском	7
На шведском	8
На другом, на каком?	9
.....	